JD

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Høringsnotat

Politiavdelingen
Dato: 10.10.2025
Saksnr: 25/5951
Høringsfrist: 05.12.2025

FORSLAG TIL ENDRINGER I GRENSELOVEN, UTLENDINGSLOVEN OG GRENSEFORSKRIFTEN FOR GJENNOMFØRING AV FORORDNING ((EU) 2024/1356 OM SCREENING AV TREDJELANDSBORGERE VED SCHENGENS YTTERGRENSER OG ENDRINGER I ANDRE FORORDNINGER (VIDEREUTVIKLING AV SCHENGEN-REGELVERKET)

Innhold

1 Høringsnotatets innhold 2
2 Om screeningforordningen 3
2.1 Bakgrunn 3
2.2 Formål 4
2.3 Nærmere om innholdet i forordningen 5
2.4 Overordnet vurdering av screeningforordningen 8
3 Gjennomføring av forordningen i norsk rett 9
3.1 Innledning 9
3.2 Gjennomføring ved inkorporering 9
3.3 Om forholdet til personvernforordningen (GDPR) 11
3.4 Andre endringer i grenseloven og utlendingsloven 12
3.4.1 Utpeking av screeningmyndigheten 12
3.4.2 Krav om nasjonale regler som sikrer at tredjelandsborgere er tilgjengelige for screeningmyndigheten. 13
3.4.3 Dersom tredjelandsborgeren ikke samarbeider om å avklare sin identitet 16
3.4.4 Betydningen av at enkelte tredjelandsborgere ikke skal anses å ha reist inn på Schengen-territoriet 16
3.4.5 Ivaretakelse av mindreårige – representanter for enslige mindreårige 17

3.4.6 Helsesjekk 19
3.4.7 Sårbarhetssjekk 23
3.4.8 Sikkerhetssjekk 27
3.4.9 Behandling av biometriske opplysninger 27
3.4.10 Utlevering av personopplysninger fra screeningmyndigheten til utlendingsmyndighetene 32
3.4.11 Kontroll med at grunnleggende rettigheter overholdes 33
3.4.12 Tilgang for organisasjoner mfl. til personer omfattet av screeningprosedyren 34
3.4.13 Tilsyn 35
3.4.14 Øvrige endringer i grenseloven, utlendingsloven og utlendingsforskriften 36
4 Økonomiske og administrative konsekvenser 36
5 Forslag til endringer i lov og forskrift 37
5.1 Grenselov og -forskrift 37
5.2 Utlendingslov og -forskrift 39

1 Høringsnotatets innhold

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i grenseloven, utlendingsloven (utl.), grenseforskriften, og utlendingsforskriften (utf.) for å gjennomføre forordning (EU) 2024/1356 om screening av tredjelandsborgere ved Schengens yttergrenser og endringer i andre forordninger (screeningforordningen).

Screeningforordningen innebærer en videreutvikling av Schengen-regelverket. Norge er tilknyttet Schengen-samarbeidet gjennom avtale av 18. mai 1999 om Norges og Islands tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket. Norge skal på selvstendig grunnlag avgjøre om innholdet i rettsakter som er en videreutvikling av Schengen-regelverket skal godtas fra norsk side og innarbeides i norsk rett. I henhold til Schengen-avtalen artikkel 8 nr. 2 bokstav a skal EU underrette Norge om vedtak av nye rettsakter som innebærer en videreutvikling av Schengen-regelverket. Norge ble i brev 17. mai 2024 underrettet om vedtakelsen av Screeningforordningen. Norge notifiserte EU 5. november 2024 om godtakelse av innholdet i notifikasjonen med forbehold om Stortingets samtykke, jf. Grunnloven § 26 annet ledd. Det ble presisert at innholdet blir bindende for Norge først når alle konstitusjonelle vilkår er oppfylt.

Screeningforordningen foreslås gjennomført ved inkorporering i grenseloven § 8 første ledd. Det foreslås i tillegg en ny § 15 a i grenseloven som gjengir pliktene som screeningforordningen pålegger de tredjelandsborgerne som omfattes av forordningen til å medvirke og være tilgjengelig for gjennomføring av screening.

Det foreslås også tilføyelser i grenseloven § 22 om opptak, viderebehandling og sletting av biometriske opplysninger innhentet for screeningformål (behandling). Med hjemmel i grenseloven § 25 foreslås nye bestemmelser i grenseforskriften kapitlene 4 og 5. Screeningforordningen gjør videre endringer i inn- og utreiseforordningen (EES)[1] og forordningen om opprettelse av en ramme for interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer for grenser og visum.[2] Disse forordningene er allerede inkorporert i norsk rett gjennom grenseloven § 8 første ledd nr. 2 og 4. Det foreslås derfor også nødvendige endringer i denne bestemmelsen.

Det foreslås videre endringer i utlendingsloven kapittel 11 A om representanter for enslige mindreårige asylsøkere, slik at reglene også omfatter enslige mindreårige som omfattes av screeningforordningen. Videre foreslås endring i utlendingsloven § 106 d. Screeningforordningen gjør også endringer i forordningen om fremreisesystemet (ETIAS),[3] som er gjennomført i utlendingsloven § 9 a. Det foreslås derfor nødvendige endringer i denne bestemmelsen. Tilsvarende gjøres endringer i forordningen om visuminformasjonssystemet (VIS), som er gjennomført i utlendingsloven §§ 102 flg. Tilgang til VIS for screeningmyndigheten omfattes i dag av utl. § 102 c. Bestemmelsen er vedtatt opphevet og erstattet av en særlig bestemmelse om gjennomføring av VIS-forordningen ved inkorporering, jf. lov av 21. juni 2024 nr. 47. Denne loven er ennå ikke trådt i kraft. På tidspunktet loven trer i kraft, vil screeningmyndighetens tilgang til VIS følge direkte av VIS-forordningen selv.

Andre mulige endringer i grense- og utlendingsforskriften må utredes nærmere, og vil om nødvendig sendes på høring på et senere tidspunkt.

2 Om screeningforordningen

2.1 Bakgrunn

Screeningforordningen inngår som en del av den samlede regelverkspakken for migrasjon og asyl i EU (Pakten), vedtatt av EU 14. mai 2024. Regelverkspakken videreutvikler dagens fellesskapsregelverk, men etablerer også nye regler innenfor områdene asyl, migrasjon, yttergrenseforvaltning og retur.

Foruten screeningforordningen består Pakten av ni separate rettsakter. Bare deler av dette regelverket er bindende for Norge gjennom Schengen- og Dublinsamarbeidet. Dette omfatter deler av forordningen om asyl- og migrasjonshåndtering (forordning (EU) 2024/1351) (AMMR) og forordning (EU) 2024/1359 om håndtering av krisesituasjoner og force majeure på migrasjons- og asylområdet (kriseforordningen). Videre omfattes forordning (EU) 2024/1358 (Eurodac-forordningen).

---

[1] https://lovdata.no/traktat/2017-11-30-36

[2] REGULATION (EU) 2019/ 817 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL - of 20 May 2019 - on establishing a framework for interoperability between EU information systems in the field of borders and visa and amending Regulations (EC) No 767/ 2008, (EU) 2016/ 399, (EU) 2017/ 2226, (EU) 2018/ 1240, (EU) 2018/ 1726 and (EU) 2018/ 1861 of the European Parliament and of the Council and Council Decisions 2004/ 512/ EC and 2008/ 633/ JHA

[3] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1240 om etableringen av fremreisesystemet

Forslag til nødvendige regelverksendringer for gjennomføring av AMMR og kriseforordningen i norsk rett ble sendt på alminnelig høring 7. juli 2025, med høringsfrist 7. oktober 2025. Forslag til nødvendige regelverksendringer for gjennomføring av Eurodac-forordningen ble sendt på alminnelig høring 2. april 2025, med frist for innspill 2. juli 2025.

2.2 Formål

Formålet med screeningforordningen er å sikre rask og sikker identifisering av personer som kan ha behov for internasjonal beskyttelse, og samtidig legge til rette for effektiv retur av personer uten rett til slikt vern eller opphold på annet grunnlag. Regelverket skal ivareta behovet for yttergrensekontroll av personer som ankommer Schengen-området irregulært, som et supplement til eller til erstatning for den ordinære personkontrollen som gjennomføres ved passering av Schengen-områdets felles yttergrenser etter reglene i grenseforordningen.[4] Screeningforordningen skal således styrke synergien mellom yttergrensekontroll og asyl- og returprosedyrer, bidra til raskt å kunne identifisere og iverksette korrekt videre prosedyre i utlendingssaken, samtidig som man styrker den indre sikkerheten i Schengen-området og legger til rette for effektiv håndtering av irregulær migrasjon.

Screeningforordningen innfører nye felles regler for undersøkelser av tredjelandsborgere som pågripes etter å ha unndratt seg grensekontroll, som søker asyl ved Schengens yttergrense eller ved ankomst etter søk- og redningsoperasjoner, eller som oppholder seg ulovlig på Schengen-territoriet og ikke tidligere har gjennomgått screening eller ordinær innreisekontroll. En tredjelandsborger er enhver person som ikke er borger av et EU/EØS-land. Det innebærer at også statsløse vil være tredjelandsborgere i forordningens forstand.

Undersøkelsene vil bestå i verifisering og registrering av personens identitet, samt kontroll av sikkerhetsrisiko opp mot EUs informasjonssystemer, relevante nasjonale registre og opplysninger fra Europol og Interpol. Videre skal det gjennomføres en innledende sjekk av helse og eventuell sårbarhet for å identifisere behov for grunnleggende helsehjelp og særlige behov i den videre saksbehandlingen.

Screeningen skal gjennomføres så raskt som mulig og innenfor korte frister på enten tre eller syv dager. Screening skjer på en eller flere særskilte lokasjoner, der tredjelandsborgerne er forpliktet til å være tilgjengelige for screeningmyndighetene. Når screening påbegynnes ved yttergrensen skal utlendingen rettslig sett ikke anses å ha reist inn i landet så lenge screeningen pågår.

Under screeningen gis det rett til øyeblikkelig helsehjelp og helt nødvendig sykdomsbehandling. Tredjelandsborgere skal gis informasjon om rettigheter og saksgang under screeningen, og om annet relevant regelverk. Det gis rett til innsyn i de fleste opplysninger som nedtegnes av screeningmyndighetene i screeningskjemaet, og å få nedtegnet uenighet om disse. Medlemsstatene skal etablere en ordning for uavhengig tilsyn for å overvåke etterlevelsen av grunnleggende rettigheter.

[4] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/399 om bevegelsen av personer over grenser

2.3 Nærmere om innholdet i forordningen

Artikkel 1 angir formålet med screening. Reglene skal styrke personkontrollen og sikre identifisering og sjekk av sikkerhetsrisiko opp mot relevante informasjonssystemer. Screening skal også omfatte en innledende helse- og sårbarhetssjekk for å identifisere sårbare personer og helsebehov, samt personer som kan utgjøre en trussel mot folkehelsen. Screeningen skal bidra til å henvise tredjelandsborgeren til korrekt prosedyre for videre behandling av saken. Artikkelen angir også at det i forordningen er bestemmelser om etableringen av et uavhengig tilsyn med at rettigheter overholdes fra screeningperioden starter til screeningen er gjennomført eller avsluttet ved tidsfristen for dette.

Artikkel 2 definerer enkelte begreper som brukes i forordningen.

Artikkel 3 om grunnleggende rettigheter viser til at medlemsstatene under gjennomføringen av screening skal handle i samsvar med relevant EU-rett og internasjonal rett. Medlemsstatenes forpliktelser knyttet til tilgang til internasjonal beskyttelse og det absolutte vernet mot retur (prinsippet om non-refoulement) trekkes særlig frem.

Artikkel 4 gjelder forholdet til andre relevante rettsakter, og angir tidspunktet for anvendelsen av bestemmelser i asylprosedyreforordningen, mottaksdirektivet og returdirektivet. Verken asylprosedyreforordningen eller mottaksdirektivet er bindende for Norge.

Artikkel 5 angir personkretsen som omfattes av reglene for screening av tredjelandsborgere ved Schengens-områdets yttergrenser. Dette omfatter tredjelandsborgere som pågripes i forbindelse med en irregulær grensepassering, tredjelandsborgere som ankommer etter en søk- og redningsoperasjon og tredjelandsborgere som søker asyl ved et grensepasseringssted eller i transittområder. Det gjøres unntak for enkelte grupper som ikke skal avgi biometriske opplysninger etter irregulær grensepassering. Reglene kommer til anvendelse for reisende som ikke oppfyller innreisevilkårene etter grenseforordningen, med visse unntak etter art. 5 nr. 3. Videre gis det anvisning på i hvilke tilfeller screeningen skal eller kan avsluttes førtidig.

Artikkel 6 angir at personer som gjennomgår screening etter artikkel 5, rettslig sett ikke skal anses for å ha reist inn i riket under screeningperioden. For å forhindre unndragelse skal medlemslandene i sin nasjonale rett fastsette bestemmelser som sikrer at disse personene er tilgjengelige for screeningmyndighetene under screeningperioden på screeninglokasjonen. Kravet om tilgjengelighet gjøres også gjeldende etter artikkel 7.

Artikkel 7 gjelder screening av tredjelandsborgere som oppholder seg ulovlig på territoriet. Disse skal gjennomgå screening, forutsatt at det ikke er indikasjoner på at tredjelandsborgeren lovlig har krysset Schengens yttergrense og forutsatt at vedkommende ikke tidligere er blitt screenet. Dersom vedkommende umiddelbart etter pågripelse sendes tilbake til en annen medlemsstat i samsvar med bilaterale avtaler eller samarbeidsordninger, vil mottakerlandet være ansvarlig for gjennomføringen av screening.

Artikkel 8 oppstiller krav til gjennomføringen av screening. Screening skal gjennomføres på særlig utpekte og adekvate lokasjoner. Screening etter artikkel 5 skal fortrinnsvis skje på eller ved grensen, men kan også gjennomføres på territoriet. Screening skal gjennomføres umiddelbart, og senest innen syv dager

når screeningen gjennomføres etter artikkel 5 og innen tre dager når den gjennomføres etter artikkel 7. Bestemmelsen lister videre opp hovedelementene i screeningprosedyren: verifikasjon av identitet, registrering av biometriske opplysninger og andre opplysninger i henhold til Eurodac-forordningen, sikkerhetssjekk, innledende sjekk av helse og sårbarhet, utfylling av screeningskjema og overføring til korrekt videre prosedyre.

Personer og organisasjoner som gir råd og bistand skal ha tilgang til screeninglokasjonen. Returdirektivets bestemmelser om internering kommer til anvendelse for tredjelandsborgere som ikke har søkt beskyttelse. Det stilles krav til levestandarden under screeningen. Medlemsstatene skal sette inn egnet personell og tilstrekkelige ressurser for å gjennomføre screeningen. Tilsatte i screeningmyndigheten skal ha opplæring, sårbarhetssjekk skal utføres av særlig opplært personell og innledende helsesjekk skal utføres av helsepersonell. Nasjonale barnevernsmyndigheter og nasjonale enheter med ansvar for å avdekke og identifisere ofre for menneskehandel skal, når det er aktuelt, involveres i helse- og sårbarhetssjekker. Kun personale med ansvar for verifisering av identitet og gjennomføringen av sikkerhetssjekk skal ha tilgang til EUs informasjonssystemer for dette formålet.

Artikkel 9 oppstiller tredjelandsborgerens forpliktelser. Utlendingen plikter å være tilgjengelig for screeningmyndighetene, å gi opplysninger om navn, fødselsdato, kjønn og nasjonalitet, å fremlegge dokumenter og opplysninger som kan underbygge disse opplysningene og å avgi biometriske opplysninger.

Artikkel 10 stiller krav til etableringen av en ordning for uavhengig tilsyn under screeningperioden. Medlemsstatene skal vedta relevante bestemmelser for å undersøke påstander om manglende overholdelse av grunnleggende rettigheter. Medlemsstatene skal, om nødvendig, sikre at saker overføres til sivil eller strafferettslig behandling i henhold til nasjonal rett. Tilsynet, i forordningen også omtalt som «monitoreringsmekanismen», skal overvåke overholdelsen av EU-retten og internasjonal rett, med særlig henblikk på retten til å søke beskyttelse, det absolutte vernet mot retur (non-refoulement), hensynet til barnets beste og relevante regler om internering. Tilsynet skal sikre at begrunnede påstander om brudd på grunnleggende rettigheter håndteres effektivt, og skal overvåke fremdriften i undersøkelsen av slike påstander. Tilsynet skal gjennomføres ved stikkprøver og uannonserte tilsyn, og tilsynet vil kunne gi årlige anbefalinger til den nasjonale screeningmyndigheten. Nasjonale ombud, tilsyn og menneskerettighetsorganisasjoner skal på ulike måter involveres i driften.

Artikkel 11 pålegger screeningmyndighetene å gi tredjelandsborgeren skriftlig informasjon om screeningens formål, varighet, gjennomføringsmåte og mulige utfall, og personens rettigheter og plikter i den forbindelse. Videre skal det opplyses om retten til og gjeldende regler for søknad om internasjonal beskyttelse og plikter som påligger asylsøkere. Det skal også opplyses om personvernregelverket for registrerte, og, hvis aktuelt, regler om innreisevilkår, retur og relokalisering. Det gis anvisninger om språkvalg, bruk av tolk, tilpasset informasjon til mindreårige og bistand fra organisasjoner for utførelsen av dette arbeidet.

Artikkel 12 regulerer gjennomføringen av innledende sjekk av helse og sårbarhet. Helsesjekk skal gjennomføres av kvalifisert medisinsk personell med det formål å identifisere behov for helsehjelp eller isolasjon ut fra folkehelsehensyn. Det gis

rett til øyeblikkelig helsehjelp og nødvendig sykdomsbehandling i screeningperioden. Sjekk av sårbarhet skal utføres av personale med særlig opplæring, med sikte på å identifisere angitte sårbarhetsindikatorer og særlige behov, for eksempel fordi vedkommende er enslig mindreårig eller offer for tortur eller annen nedverdigende eller umenneskelig behandling eller menneskehandel. Ved indikasjoner på særlig sårbarhet, skal tredjelandsborgeren motta rettidig og adekvat støtte i lys av deres fysiske og psykiske helse på passende lokasjoner. Mindreårige skal motta tilpasset støtte fra personell med særlig kompetanse i samarbeid med barnevernsmyndighetene.

Artikkel 13 gir garantier for mindreårige. Hensynet til barnets beste skal være et grunnleggende hensyn, og mindreårige skal ledsages av et familiemedlem eller, for enslige mindreårige, en uavhengig representant. Det stilles krav til opplæring for representanter, som skal ledsage og assistere enslige mindreårige på en måte tilpasset barnet og på et språk barnet forstår. Hver representant skal være ansvarlig for et begrenset antall enslige mindreårige, og unødvendige bytter av representanter skal unngås.

Artikkel 14 gir regler for identifisering og verifisering av identitet. Vedkommendes identitet skal verifiseres med støtte i identitets- og reisedokumenter, opplysninger personen selv oppgir og biometriske opplysninger. Screeningmyndighetene kan gjøre søk i ulike EU-informasjonssystemer og nasjonale registre med det formål å identifisere eller verifisere identitet. Biometriske opplysninger skal opptas kun en gang både for indentifisering og verifisering av identitet og registrering i Eurodac.

Artikkel 15 fastslår at det skal gjennomføres sjekk av sikkerhetsrisiko for å verifisere hvorvidt vedkommende kan utgjøre en trussel mot indre sikkerhet. Også eventuelle gjenstander i vedkommendes besittelse kan sjekkes. Sjekken gjennomføres ved søk opp mot visse opplysningskategorier i registrert i EU-informasjonssystemer, opplysninger fra Europol og Interpol og relevante nasjonale registre. Kommisjonen gis myndighet til å fastsette gjennomføringsrettsakter om prosedyre og spesifikasjoner for disse søkene.

Artikkel 16 gjelder gjennomføringen av undersøkelser av identitet og sjekk av sikkerhetsrisiko gjennom søk i EU-informasjonssystemer, Europol-opplysninger og Interpol-databaser via den felles europeiske søkeportalen (ESP). Det angis nærmere hvilke tilgangsrettigheter og fremgangsmåter screeningmyndighetene skal følge ved treff i forbindelse med sikkerhetssjekken i de ulike informasjonskildene. Europakommisjonen gis myndighet til å fastsette gjennomføringsrettsakter om samarbeidsprosedyrer for involverte ansvarlige myndigheter ved slike treff.

Artikkel 17 gjelder screeningskjemaet. Screeningmyndighetene skal etter gjennomført identifisering og sjekk av sikkerhetsrisiko, helse og sårbarhet fylle ut et skjema med nærmere angitte opplysninger. Oppføringer i skjemaet skal gjøres slik at det kan være gjenstand for administrativ eller rettslig prøving i påfølgende asyl- eller returprosedyre. Innholdet skal gjøres tilgjengelig for personen, med unntak av informasjon om eventuell sikkerhetsrisiko. Før skjemaet oversendes til myndigheten som følger opp saken videre, skal personen gis adgang til å anføre at opplysningene ikke er korrekte, og påstander om feil skal anmerkes i skjemaet.

Artikkel 18 gir regler for sluttføring av screening. Screening avsluttes når vedkommende er henvist videre til rette myndighet for gjennomføringen av enten

retur i henhold til returdirektivets bestemmelser, registrering av asylsøknad eller relokalisering etter en solidaritetsmekanisme, eller når tidsfristene utløper. Det kan besluttes at screening ikke skal gjennomføres dersom personen er gjenstand for straffeforfølgning eller en utleveringsprosess. Registrerte personopplysninger skal slettes i samsvar med de tidsfrister som gjelder etter Eurodac-forordningen.

Artikkel 19 gir regler om komitéprosedyre.

Artikkel 20, 21,22 og 23 endrer VIS-forordningen ((EF) nr. 767/2008), EES-forordningen ((EU) 2017/2226), ETIAS-forordningen ((EU) 2018/1240) og interoperabilitetsforordningen ((EU) 2019/817) for å muliggjøre screeningmyndighetenes søk og tilgang til opplysninger i forbindelse med verifisering av identitet og sikkerhetssjekk.

Artikkel 24 angir rapporterings- og evalueringsforpliktelser for Europakommisjonen.

2.4 Overordnet vurdering av screeningforordningen

Norge er gjennom tilknytningsavtalen til Schengen-samarbeidet del av et område med felles yttergrense og indre reisefrihet. Det er i Norges interesse at yttergrensekontrollen i Schengen-området er effektiv og at personer registreres og identifiseres ved innreise. Det er et av de sentrale målene for norske myndigheter at alle som oppholder seg i Norge har avklart identitet og lovlig opphold. Dette anses som viktig både for å kunne ivareta samfunnssikkerheten og som ledd i bekjempelsen av kriminalitet, herunder menneskehandel og -smugling.

Grenseforordningen pålegger medlemsstatene detaljerte forpliktelser til kontroll med tredjelandsborgere som lovlig krysser de felles yttergrensene, jf. grenseforordningen kapittel II. Det er imidlertid ikke tilsvarende regler for tredjelandsborgere som blir pågrepet i forbindelse med ulovlig grensepassering uten å fylle innreisevilkårene, inkludert personer som går i land etter en søk- og redningsoperasjon til sjøs og personer som søker internasjonal beskyttelse. Videre omfatter grenseforordningen ikke regler om grensekontroll av tredjelandsborgere som oppholder seg ulovlig på medlemsstatenes territorium etter å ha reist ulovlig inn i Schengen-området, og som dermed ikke er blitt kontrollert ved innreise.

Gjennom screening skal medlemsstatene på enhetlig måte sikre at også disse gruppene tredjelandsborgere underlegges en identitets- og sikkerhetssjekk. Screeningforordningen vil dermed bidra til å styrke kontrollen ved Schengens yttergrenser etter irregulære ankomster, sikre kontrollert innvandring og til å ivareta Schengen-områdets indre sikkerhet. Forordningen er en videreutvikling av reglene i grenseforordningen om kontroll ved Schengens yttergrenser, i form av særlige regler for tredjelandsborgere som unndrar seg slik grensekontroll. Den supplerer grenseforordningen ved å kompensere for personkontroll som ikke har funnet sted ved kryssing av den ytre grensen. Kravet om opphold på screeninglokasjonen så lenge undersøkelsene pågår, vil også kunne begrense irregulær sekundærmigrasjon innad i Europa. Samtidig styrkes tredjelandsborgerens rettigheter ved at forordningen innfører krav til blant annet helsesjekk og sårbarhetssjekk, samt tilsynsmekanisme fra screeningperioden starter til screeningen er gjennomført.

Norge har allerede etablerte prosesser som langt på vei tilsvarer pliktene etter forordningen. Det er blant annet gode rutiner for kontroll av identitet for

utlendinger som søker asyl i Norge, eller som påtreffes under ulovlig opphold. Undersøkelsene som forordningen legger opp til, kan imidlertid bidra til en enda mer effektiv asylsaksbehandling og effektivt returarbeid.

Det anses å være i Norges interesse at EUs medlemsstater og landene som er tilknyttet Schengen-samarbeidet, blant dem Norge, slutter seg til og etterlever de prosedyrene forordningen legger opp til. Harmonisering av europeiske yttergrenseprosesser anses som fordelaktig, selv om det på enkelte punkter kan være nødvendig med tilpasninger i norske prosedyrer som ikke isolert sett er mer hensiktsmessige enn eksisterende prosesser.

3 Gjennomføring av forordningen i norsk rett

3.1 Innledning

Screeningforordningen innebærer i hovedsak et pålegg til Schengen-statene om å gjennomføre saksbehandlings- og kontrolltrinn som det i flere tilfeller finnes paralleller til i norsk utlendingsforvaltning i dag. Tilpasning av eksisterende prosesser, og innføring av nye, kan derfor for det meste skje innenfor rammene av gjeldende regelverk. Enkelte bestemmelser i forordningen krever imidlertid særlig gjennomføring i norsk lov.

Departementet vil presisere at screeningmyndighetens beslutning om å gjennomføre screening og avslutte screening vil være prosessledende beslutninger, og dermed ikke utgjør enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Slike beslutninger kan ikke påklages. Dette begrenser imidlertid ikke tredjelandsborgeres rett til å få dokumentert uenighet om riktigheten av informasjon som fremkommer under screening og som noteres i screeningskjemaet, jf. screeningforordningen artikkel 17 nr. 3.

3.2 Gjennomføring ved inkorporering

Screeningforordningen videreutvikler Schengen-regelverket, og skal sikre like rettsregler i alle Schengen-landene. Forordninger skal, så langt det ikke eksplisitt er gitt valgfrihet, følges likt slik de er vedtatt i hele Schengen-området. For å sikre korrekt gjennomføring av rettsakten i norsk rett, mener departementet at screeningforordningen bør gjennomføres ved inkorporering.

Departementet bemerker at den foreslåtte gjennomføringsbestemmelsen skal forstås slik at screeningforordningen gjelder som norsk lov i den utstrekning forordningens bestemmelser er bindende for Norge iht. vår avtale om tilknytning til Schengen-samarbeidet.[5] Det innebærer at Norge ikke blir formelt bundet av eventuelle henvisninger i forordningen til definisjoner og øvrige bestemmelser i fellesskapsregelverk som faller utenfor Schengen-samarbeidet, og som ikke på annet vis er gjort til norsk rett. Dette gjelder blant annet henvisninger i screeningforordningen til mottaksdirektivet (direktiv (EU) 2024/1346) og til solidaritetsmekanismen i forordning (EU) 2024/1351 (AMMR).

[5] Avtale mellom Rådet for Den europeiske union og Island og Norge om de sistnevnte statenes tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket av 18. mai 1999.

Departementet har vurdert om screeningforordningen bør gjennomføres i grenseloven eller i utlendingsloven. Det er slik departementet ser det gode argumenter for begge alternativer.

Screeningforordningen utfyller reglene i grenseforordningen, som er gjennomført ved inkorporasjon i norsk rett gjennom grenseloven § 8 første ledd nr. 1. Screeningforordningens overordnede formål – å sikre kontroll av tredjelandsborgere som krysser eller har krysset Schengen-landenes felles yttergrense – sammenfaller i stor grad med grenselovens formål, jf. grenseloven § 1. Screeningforordningen skal utfylle grensekontrollen av tredjelandsborgere, styrke arbeidet med å avklare utlendingers identitet og bidra til å avdekke utlendinger som kan utgjøre en trussel mot Schengen-områdets indre sikkerhet. Dette er oppgaver som i dag tilligger politiet, og som blant annet gjennomføres ved bruk av grense- og territorialkontrollregisteret (GTK), regulert i grenseforskriften kap. 5. Selv om løsningen for registrering av informasjon opptatt ved screening ikke er endelig utformet, har Politidirektoratet opplyst at man planlegger for å benytte GTK også for disse opplysningene. Departementet foreslår derfor nødvendige endringer i grenseforskriften kapittel 5 for dette. Screeningforordningen legger videre til grunn at personinformasjon opptatt i grensekontrollen av reisende som senere overføres til screening, kan gjenbrukes i screening. Disse momentene taler for at screeningforordningen gjennomføres i grenseloven.

De øvrige regelverkene som inngår i Pakten og som vil være bindende for Norge vil imidlertid gjennomføres i utlendingsloven. Regelverkene som inngår i Pakten skal sikre god sammenheng i utlendingsrettslige prosedyrer i medlemslandene. Dette innebærer blant annet at undersøkelsene som gjøres i screeningen skal bidra til å henvise tredjelandsborgeren til riktig saksløp videre. Relevant informasjon som klarlegges gjennom screening skal også inngå i utlendingsmyndighetenes videre saksbehandling.

Screening i norsk sammenheng vil videre i stor grad innledes ved at tredjelandsborgere påtreffes på territoriet, eller selv oppsøker norske myndigheter etter innreise på territoriet. Reglene om utlendingskontroll på territoriet, herunder utlendingers legitimerings- og opplysningsplikt ved slik kontroll, fremgår av utlendingsloven § 21. Tilsvarende fremgår regler om utlendingers møte- og opplysningsplikter også av utlendingsregelverket, blant annet av utlendingsloven §§ 83 og 93. Reglene om tvangsmidler i utlendingssaker fremgår av utlendingsloven kapittel 12. I samme kapittel er det inntatt hjemler for opptak av biometriske opplysninger. Det er også en tett sammenheng mellom grense- og utlendingsregelverket på andre områder, f.eks. ved at materielle og prosessuelle regler knyttet til innreisevilkår og innreisenekt følger av utlendingsloven §§ 17 og 90 a. Dette taler for gjennomføring i utlendingsloven.

Departementet mener at oppgavene etter screeningforordningen så vidt mulig bør gjennomføres i tråd med dagens ansvarsfordeling mellom politiet og de øvrige utlendingsmyndighetene. Dette bør også reflekteres i valget av lov for gjennomføring av screeningforordningen. Et sentralt hensyn i screening er å sikre at identitetsundersøkelse og sikkerhetssjekk foretas når en tredjelandsborger ikke har gjennomgått grensekontroll. Dette vil være oppgaver som utføres av politiet.

Samtidig vil de fleste screeningkandidater være tredjelandsborgere som søker beskyttelse, og screening vil da i hovedsak gjennomføres på Nasjonalt

ankomstsenter (NAS). Flere trinn i screening sammenfaller med registrering og informasjonsinnhenting politiet allerede i dag gjør i første del av asyl- og ankomstprosessen. Dersom screeningforordningen gjennomføres i grenseloven, vil dette kunne begrense Utlendingsdirektoratets (UDI) instruksjonsmyndighet overfor politiet i gjennomføringen av trinn i screening. Dette kan ha innvirkning på saksflyten ved ankomstsenteret, og gi økt ressursbruk. I tråd med forutsetningen om å bevare dagens arbeidsfordeling så vidt det er mulig og hensiktsmessig, legger departementet imidlertid til grunn at utlendingsforskriften § 20-3 også etter innføring av screeningforordningen vil komme til anvendelse for trinn som sammenfaller med registreringsoppgaver og informasjonsinnhenting politiet i dag gjennomfører som Utlendingsdirektoratets førstelinje, uavhengig av om screeningforordningen gjennomføres i grenseloven.

Departementet foreslår etter en helhetsvurdering at screeningforordningen gjennomføres ved inkorporering i grenseloven. Selv om flertallet av screeningkandidater i en normalsituasjon vil være utlendinger som søker om beskyttelse, er screening etter sitt formål en kontrollprosess som er et substitutt for og konsekvens av at grensekontroll ikke har blitt gjennomført tidligere, og som skal skje forut for videre behandling av utlendingssaken. Gjennomføring i grenseloven vil tydeliggjøre at dette er politiets ansvar.

Screening kan likevel ikke anses som en ren grensekontrollprosess. Tredjelandsborgere som gjennomgår screening vil være underlagt det ordinære utlendingsregelverket, jf. utlendingsloven § 1. Det er nær sammenheng mellom gjennomføring av screeningforordningen og deler av utlendingsregelverket, f.eks. bestemmelsene om bort- og utvisning og tvangsmidler. Departementet vil derfor vurdere videre om og hvordan denne sammenhengen mellom grenseloven og utlendingsloven bør tydeliggjøres.

3.3 Om forholdet til personvernforordningen (GDPR)

Personvernforordningen (EU) 2016/679 (GDPR) gjelder for politiets forvaltningsvirksomhet, herunder grensekontroll. Regelverket gjelder også for UDI. Forordningen er gjennomført i norsk rett ved personopplysningsloven. Forordningen kommer i sin helhet til anvendelse for behandlingen av opplysninger etter screeningforordningen, se screeningforordningens fortalepunkt 34. Her nevnes bare enkelte artikler som særlig har betydning for behovet for regulering av behandling av personopplysninger til bruk i screening.

Personvernregelverket oppstiller et krav til behandlingsgrunnlag for lovlig behandling av personopplysninger. Etter personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e er behandling av personopplysninger lovlig dersom «behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt». For at dette behandlingsgrunnlaget skal kunne benyttes, må det foreligge et supplerende rettslig grunnlag fastsatt i nasjonal rett eller i unionsretten, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 3 bokstav b og Prop. 56 LS (2017–2018) punkt 6.3.2.

Det stilles ytterligere krav til behandling av særlige kategorier av personopplysninger, herunder helseopplysninger, jf. personvernforordningen artikkel 9 nr. 1. Særlige kategorier av personopplysninger kan bare behandles dersom et av vilkårene i nr. 2

bokstav a til j er oppfylt. Etter bokstav g gjelder dette når behandling er nødvendig av hensyn til «viktige allmenne interesser». Behandlingen må her skje på «grunnlag av» unionsretten eller nasjonal rett, som skal «stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser».

Datatilsynet vil være tilsynsmyndighet i saker om håndtering av biometriske opplysninger og andre personopplysninger, og tilsyn vil skje under allerede gjeldende mekanismer i norsk rett, i tråd med fortalepunkt 34.

Som følge av at behandling av opplysninger i medhold av screeningforordningen skal følge vilkårene i GDPR, vil reglene i forordningen også ivareta den registrertes rett til personvern. Vurderingene av personvernkonsekvensene ved gjennomføringen av det enkelte forslag fremgår under de aktuelle punktene.

3.4 Andre endringer i grenseloven og utlendingsloven

Selv om inkorporasjon innebærer at screeningforordningen i sin helhet vil gjelde som norsk rett, er det behov også for enkelte øvrige endringer i norsk regelverk. Forordningen forutsetter på enkelte punkter at det etableres nasjonale rettsgrunnlag, og dels er det nødvendig med endringer i gjeldende rett for å sikre samsvar med forordningen. Det vurderes også som hensiktsmessig at det på enkelte punkter tydeliggjøres hvilke plikter og rettigheter som screeningforordningen pålegger og gir utlendinger gjennom transformasjon.

3.4.1 Utpeking av screeningmyndigheten

Det følger av screeningforordningen artikkel 8 nr. 9 at medlemsstatene skal utpeke screeningmyndighetene. Screeningmyndigheter er definert i artikkel 2 nr. 10, og er alle myndigheter som etter nasjonal rett er utpekt til å gjennomføre en eller flere oppgaver etter forordningen, med unntak for de som gjennomfører helsesjekk iht. artikkel 12 nr. 1. Flere nasjonale myndigheter kan utpekes som screeningmyndigheter dersom den nasjonale organiseringen tilsier det.

Personell som skal gjennomføre screeningen skal gis opplæring iht. grenseforordningen artikkel 16. Departementet antar det vil være tilstrekkelig med en tilpasset og avgrenset opplæring ut fra det enkelte personellets oppgaver i gjennomføring av screening.

Dagens fordeling av ansvar mellom myndighetene som inngår i utlendingsforvaltningen bør så vidt det er mulig og hensiktsmessig beholdes også etter innføring av screening. I dag er det politiet som utfører oppgavene som inngår i screening, da særlig kontroll- og identifiseringsoppgaver. Den innledende sårbarhetssjekken ligger i hovedsak også til politiet, jf. Politidirektoratets rundskriv 2012-005. UDI vil ikke ha direkte oppgaver etter forordningen, men er avtalepart i avtalene med tjenesteleverandørene som vil understøtte screening på NAS; driftsoperatør, Caritas og Råde kommunehelsetjeneste.

Det vurderes ikke som nødvendig å fastsette hvem som er screeningmyndighet i lov eller forskrift. Screeningmyndigheten kan utpekes av departementet ved instruks. Departementet foreslår at bare politiet utpekes som screeningmyndighet i Norge. At det er én screeningmyndighet vil gi en tydelig plassering av ansvaret.

Samtidig ser departementet at det er hensyn som taler for at også UDI bør gis rollen som screeningmyndighet, som for eksempel at UDI er ansvarlig for innkvarteringen av asylsøkere på NAS etter utlendingsloven § 95, jf. screeningforordningen artikkel 8 nr. 8. UDI er også ansvarlig for å forvalte avtalene om informasjon og veiledning til asylsøkere.

3.4.2 Krav om nasjonale regler som sikrer at tredjelandsborgere er tilgjengelige for screeningmyndigheten.

3.4.2.1 *Innledning*

Det følger av screeningforordningen artiklene 6 og 7 at medlemsstatene skal fastsette nasjonale regler for å sikre at tredjelandsborgere som skal gjennomgå screening er tilgjengelig for screeningmyndigheten. Formålet er å forhindre at tredjelandsborgere unndrar seg nasjonale myndigheters oppfølging (forsvinner) før screening er gjennomført, og potensielle trusler mot den indre sikkerheten, eventuelt også folkehelsen, som følge av slik unndragelse.

Medlemsstatenes forpliktelse er formulert noe ulikt i artikkel 6 og artikkel 7. Dette skyldes at artiklene omhandler ulike grupper tredjelandsborgere. Artikkel 7 omhandler personer som allerede befinner seg på Schengen-territoriet etter ulovlig innreise. Bestemmelsen stiller krav til at det gis nasjonale regler for at personer omfattet av artikkel 7 skal være tilgjengelige for nasjonale myndigheter, men ikke nødvendigvis ved en screeninglokasjon, og for å forhindre at de unndrar seg myndighetenes oppfølging. Artikkel 6 omhandler tredjelandsborgere som nevnt i artikkel 5 nr. 1 og 2, dvs. personer som ikke skal anses å ha reist inn på territoriet før screeningen er avsluttet. For disse skal det fastsettes nasjonale regler som sikrer at de er tilgjengelige for screeningmyndigheten ved en screeninglokasjon, og for å forhindre at de unndrar seg myndighetenes oppfølging.

Screeningforordningen artikkel 9 nr. 1 pålegger tredjelandsborgere som omfattes av screeningforordningen å være tilgjengelige for screeningmyndigheten, og motsvarer således pliktene pålagt medlemsstatene etter artiklene 6 og 7.

3.4.2.2 *Gjeldende rett*

Det følger av utlendingsloven § 93 fjerde ledd at en asylsøker plikter å gjøre sitt beste for å fremlegge nødvendig dokumentasjon og medvirke til innhenting av nødvendige opplysninger. Andre punktum slår fast at utlendingen for dette formålet kan pålegges å være tilgjengelig på et nærmere angitt sted. Et slikt pålegg skal settes til et begrenset tidsrom, og ikke lenger enn hva formålet om å opplyse saken tilsier, jf. utf. § 17-23 annet ledd. Et pålegg i medhold av utl. § 93 fjerde ledd kan ikke innebære frihetsberøvelse.

Utl. § 93 gjelder imidlertid bare for utlendinger som søker om asyl og i forbindelse med behandlingen av en asylsøknad. Bestemmelsen vil dermed kun omfatte tredjelandsborgere som inngår i denne gruppen og som skal gjennomgå screening. Tredjelandsborgere som oppholder seg ulovlig på territoriet uten å søke om beskyttelse omfattes dermed ikke av bestemmelsen, og bestemmelsen vil derfor ikke dekke alle som gjennomgår screening.

Utl. § 105 gjelder generelt for utlendingers opphold i riket, jf. utl. § 2, og åpner for at en utlending på gitte vilkår kan pålegges et bestemt oppholdssted, f.eks. dersom det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen vil unndra seg iverksetting

av et vedtak som pålegger utlendingen en utreiseplikt. Tilsvarende gjelder under behandlingen av en sak som kan føre til et slikt vedtak. Pålegg etter utl. § 105 er et tvangsmiddel, og utlendingen kan kreve spørsmålet om vilkårene for å ilegge pålegget er oppfylt brakt inn for retten. Et pålegg om bestemt oppholdssted kan ikke innebære frihetsberøvelse.

Utl. § 106 gjelder tilsvarende generelt, og åpner for at en utlending på gitte vilkår kan pågripes og interneres, jf. første ledd bokstavene a – i og tredje ledd. Det er ikke et vilkår at tiltak etter utl. § 105 har vært forsøkt, men slike mindre inngripende tiltak må være vurdert som utilstrekkelige.

Pålegg om bestemt oppholdssted, pågripelse eller internering er ikke til hinder for at screening kan gjennomføres.

3.4.2.3 *Behovet for regelverksendringer*

Screeningforordningen forutsetter at det fastsettes nasjonale hjemmelsgrunnlag for å sikre at tredjelandsborgere som inngår i screening er tilgjengelige for myndighetene og ikke unndrar seg myndighetenes oppfølging.

I utgangspunktet forutsettes en tredjelandsborger å rette seg etter utlendingsmyndighetenes anvisninger. Der tredjelandsborgere selv oppsøker norske myndigheter for å søke om beskyttelse, er det erfaringsmessig kun et fåtall som unndrar seg myndighetenes oppfølging i den innledende fasen etter første myndighetskontakt. For tredjelandsborgere som pågripes i forbindelse med ulovlig grensepassering, eller påtreffes under ulovlig opphold i riket, kan saken stille seg annerledes.

Departementet mener det etter modell av utl. § 93 fjerde ledd annet punktum bør inntas en bestemmelse i grenseloven ny § 15 a som synliggjør tredjelandsborgerens plikt til å være tilgjengelig for myndighetene under screeningen, jf. screeningforordningen artikkel 9 nr. 1. Bestemmelsen bør også synliggjøre de øvrige pliktene forordningen pålegger de tredjelandsborgere som omfattes, dvs. plikten til å oppgi personopplysninger og avgi biometriske opplysninger, jf. artikkel 9 nr. 2 og 14 nr. 1 bokstav c.

Bestemmelsen foreslås også å åpne for at tredjelandsborgere som omfattes av screeningforordningen artikkel 6 og 7 kan gis pålegg om å være tilgjengelig for myndighetene på et nærmere angitt sted i et nærmere angitt tidsrom. Et slikt pålegg gis etter en individuell vurdering. At det ikke er gitt et slikt pålegg, endrer ikke tredjelandsborgerens plikt til å være tilgjengelig for myndighetene. Bestemmelsen må leses med de presiseringene som følger av artikkel 6 og 7. Det vil si at tredjelandsborgere omfattet av artikkel 6 skal gis pålegg om å være tilgjengelig på en screeninglokasjon, jf. artikkel 8 nr. 1. For tredjelandsborgere omfattet av artikkel 7 kan pålegget spesifisere også andre steder. Tilsvarende som etter utl. § 93 kan et pålegg ikke innebære frihetsberøvelse.

Et slikt pålegg må videre avgrenses til et bestemt tidsrom, og kan ikke vare ut over tiden det tar å gjennomføre screeningen – men uansett ikke lenger enn fristene etter screeningforordningen artikkel 8 dersom disse inntreffer først. Et pålegg vil være et ledd i gjennomføringen av screening, og ikke et vedtak som kan påklages etter forvaltningsloven § 28. Som for den tilsvarende bestemmelsen i utl. § 93 fjerde ledd er forslaget til grenseloven ny § 15 a formulert aldersnøytralt. Dermed vil et pålegg etter bestemmelsen også kunne gis til mindreårige.

Dersom tredjelandsborgeren ikke overholder et slikt pålegg, eller det etter en individuell vurdering er konkrete holdepunkter for å anta at tredjelandsborgeren vil unndra seg myndighetenes oppfølging, må det vurderes om tvangsmiddelbestemmelsene i utl. §§ 105 og 106 kan komme til anvendelse.

Som det fremgår under punkt 3.4.2.1 kan en tredjelandsborger etter utl. § 105 pålegges et bestemt oppholdssted der det er konkrete holdepunkter for å anta at vedkommende vil unndra seg gjennomføringen av et vedtak som pålegger utreiseplikt. Bestemmelsen kommer også til anvendelse under behandlingen av en sak som kan føre til slikt vedtak. Screening er et innledende prosesstrinn, og ikke en «sak» i utlendingslovens forstand. Screening vil dermed i seg selv ikke kunne lede frem til et vedtak som innebærer utreiseplikt. Imidlertid vil tredjelandsborgere som omfattes av screeningforordningen i perioden screeningen foregår ha en underliggende utlendingssak. Enten ved å ha informert om at vedkommende vil søke om beskyttelse i Norge, eller ved at utlendingsmyndighetene oppretter sak om bort- eller utvisning. Departementet mener således vurderingen og beslutningen av et pålegg om bestemt oppholdssted etter utl. § 105 vil kunne knyttes til den underliggende utlendingssaken.

På nærmere vilkår kan en utlending også pågripes og interneres under behandlingen av en sak som kan føre til vedtak om utreiseplikt, jf. utl. § 106 første ledd bokstav b siste punktum. Dette kan i enkelte tilfeller være nødvendig også under gjennomføring av screening, om det foreligger unndragelsesfare eller manglende samarbeid om identitetsfastsettelse mv. Også her vil vurderingen og beslutningen om pågripelse måtte knytte seg til den underliggende utlendingssaken. Selv om screening er et innledende prosesstrinn og ikke en del av saksbehandlingen i snever forstand, har den så nær sammenheng med utlendingssaken og skal gjennomføres i løpet av så kort tid at den ikke vil komme i strid med progresjonskravet ved pågripelse og internering etter utl. § 106 tredje ledd.

Utlendingsloven § 106 c åpner for at mindreårige i særlige tilfeller kan pågripes og interneres. Det er imidlertid strenge vilkår for dette. Gjennomføringen av screeningforordningen åpner ikke for å pågripe eller internere mindreårige i større grad enn det som allerede følger av utlendingslovens bestemmelser.

Dersom et pålegg om å være tilgjengelig etter grenseloven ny § 15 a ikke overholdes, vil det kunne være et moment i vurderingen av om det er grunnlag for å anvende tvangsmidler på grunnlag av unndragelsesfare, jf. utl. §§ 105 og 106. Utl. § 106 d gir ikke en uttømmende liste over momenter det kan legges vekt på i vurderingen av om det foreligger fare for unndragelse. Samtidig gjennomføres påleggsbestemmelsen i grenseloven. For å gjøre det klart at det kan legges vekt på manglende overholdelse av et pålegg om å være tilgjengelig for screeningmyndigheten i den generelle vurderingen av fare for unndragelse, foreslår derfor departementet at det inntas en konkret henvisning til dette i utl. § 106 d.

Departementet mener således at gjeldende tvangsmiddelbestemmelser i utlendingsloven, i sammenheng med forslag til grenseloven ny § 15 a, dekker kravet om nasjonale bestemmelser etter screeningforordningen artiklene 6 og 7. Vurderingen og beslutningen om å benytte tvangsmidler vil knytte seg til den underliggende utlendingssaken. Departementet mener dette ivaretar kravet til klar hjemmel for frihetsberøvelse.

3.4.3 Dersom tredjelandsborgeren ikke samarbeider om å avklare sin identitet

Screeningforordningen pålegger de tredjelandsborgere som omfattes å gi nødvendige personopplysninger og biometriske opplysninger, jf. artikkel 9 nr. 2 og 14. nr. 1 bokstav c. Biometriske opplysninger omfatter fingeravtrykk og ansiktsbilde, jf. artikkel 2 nr. 8. Dette behandles også nærmere under punkt 3.4.9. Det kan tenkes situasjoner der en tredjelandsborger ikke ønsker å medvirke til at det opptas biometriske opplysninger, eller der det er grunn til å tro at tredjelandsborgeren skjuler eller tilbakeholder opplysninger om sin identitet.

Utl. § 103 første ledd bokstav a gir hjemmel for å foreta undersøkelse av en utlendings person, bolig, rom eller annet oppbevaringssted dersom det er konkrete holdepunkter for å anta at vedkommende ikke samarbeider om å klarlegge sin identitet iht. plikten for dette etter utl. §§ 21 og 83, oppgir uriktig identitet, eller skjuler eller tilbakeholder opplysninger av vesentlig betydning for en sak om oppholdstillatelse. Som redegjort for ovenfor under punkt 3.4.2 vil en utlending som gjennomgår screening ha en underliggende utlendingssak. Plikten til å medvirke til å avklare sin identitet vil være parallell i screening og i den underliggende utlendingssaken. Tilsvarende som under vurderingen av anvendelsen av tvangsmidler etter utl. §§ 105 og 106 ovenfor, vil også anvendelsen av utl. § 103 første ledd bokstav a dermed måtte knytte seg til den underliggende utlendingssaken. Departementet mener det ikke er nødvendig å regulere dette nærmere.

Utl. § 100 sjette ledd gir hjemmel for å oppta fingeravtrykk og ansiktsbilde med tvang for de formålene bestemmelsen hjemler i første ledd. Screeningforordningen gjennomføres i grenseloven, og innhenting av biometriske opplysninger vil således skje med hjemmel i grenseloven § 22, jf. § 15. Grenseloven inneholder ikke bestemmelser om opptak av biometriske opplysninger med tvang. I ordinær grensekontroll vil konsekvensen av at utlendingen ikke samarbeider om å avgi biometriske opplysninger være at vedkommende avvises på grensen, jf. blant annet utl. § 17 første ledd bokstav n.

Departementet foreslår derfor at det inntas en tilsvarende bestemmelse som utl. § 100 sjette ledd i grenseloven § 22. Bestemmelsen vil gi hjemmel for at fingeravtrykk og ansiktsbilde kan opptas med tvang for gjennomføring av forpliktelsene etter screeningforordningen. Tilsvarende som for utl. § 100 sjette ledd, foreslås det at utlendingen kan bringe spørsmålet om tvang inn for retten, men først etter at biometriopptakene er gjennomført. Hvis retten kommer til at det ikke var rettmessig å oppta fingeravtrykk eller ansiktsbilde, vil konsekvensene være at de biometriske opplysningene ikke kan lagres, jf. Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) side 445. Det vil være tett sammenheng mellom opptak av biometriske opplysninger med tvang etter utl. § 100 og grenseloven § 22. Departementet mener således at kompetanseregelen i utl. § 75 fjerde ledd bør gjelde også for beslutning om tvangsmessige biometriopptak etter grenseloven § 22, slik at det ikke er et krav om påtalekompetanse for dette.

3.4.4 Betydningen av at enkelte tredjelandsborgere ikke skal anses å ha reist inn på Schengen-territoriet

Det følger av screeningforordningen artikkel 6 at tredjelandsborgere som pågripes i forbindelse med ulovlig grensepassering, som ilandsettes i en medlemsstat etter

en søk- og redningsoperasjon eller som søker asyl ved yttergrensen, ikke skal anses for å ha reist inn på Schengen-territoriet før screeningen er avsluttet.

Denne regelen er av EU-kommisjonen omtalt som «en rettslig fiksjon» som innebærer at utlendingen juridisk sett frem til screening er gjennomført ikke skal anses å ha reist inn på Schengen-territoriet, selv om vedkommende fysisk sett befinner seg på territoriet. Utlendingen kan likevel overføres fra for eksempel grensepasseringspunktet til stedet der screening skal gjennomføres. I hvilken grad utlendingen må ledsages under slik overføring må, som i dag, bero på en konkret vurdering. Kravet innebærer imidlertid blant annet at innreise ikke skal stemples i utlendingens reisedokument før screening er gjennomført. Når screeningen er gjennomført må person-, dokument- og innreiseopplysninger registreres i henhold til det ordinære regelverket. Tilsvarende innebærer fiksjonen at en utlending heller ikke skal gis oppholdstillatelse før screening er gjennomført.

At tredjelandsborgere omfattet av artikkel 6 ikke skal anses å ha reist inn på territoriet, må sees i sammenheng med kravet i samme bestemmelse om at medlemsstatene skal sikre at utlendingene er tilgjengelige for myndighetene på de utpekte screeninglokasjonene iht. artikkel 8. Som det fremgår ovenfor under punkt 3.4.2, vil dette ivaretas gjennom det ordinære utlendingsregelverket og den foreslåtte bestemmelsen i grenseloven § 15 a. Rekkevidden av den rettslige fiksjonen er avgrenset til screeningforordningens formål, slik at det ordinære regelverket ellers vil gjelde på vanlig måte, jf. grenseloven § 3 og utlendingsloven § 6 om disse lovenes virkeområde.

3.4.5 Ivaretakelse av mindreårige – representanter for enslige mindreårige

Det følger av screeningforordningen artikkel 13 nr. 1 at hensynet til barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved gjennomføringen av screening, jf. EUs charter artikkel 24 nr. 2. EUs charter er ikke bindende for Norge, men norske myndigheter er underlagt tilsvarende forpliktelse etter FNs barnekonvensjon, EMK artikkel 8 og Grunnloven § 104. Forpliktelsen gjelder overfor alle barn, både dem som ankommer Norge med omsorgspersoner og enslige mindreårige. Screeningforordningen inntas videre som norsk lov ved inkorporering i grenseloven § 8, noe som også vil omfatte forordningens krav til å ivareta hensynet til barnets beste.

Screeningforordningen artikkel 13 nr. 3 og 4 oppstiller krav om at enslige mindreårige skal ha en representant til stede under screeningen. Det gis samtidig bestemmelser om representantens kompetanse, funksjon og uavhengighet.

Representant for enslige mindreårige asylsøkere er regulert i utlendingsloven kapittel 11A. Reglene i kapittelet gjelder tilsvarende for enslige mindreårige som søker om en begrenset oppholdstillatelse etter særskilte ordninger for personer som antas å være utsatt for menneskehandel i medhold av utl. § 38. Kapittelet regulerer oppnevning, opplæring, representantens oppgaver, godtgjøring og opphør av oppdraget. Det er presisert at vergemålsloven med tilhørende forskrifter, og bestemmelser om verger i annen lovgivning, gjelder så langt de passer.

Det materielle innholdet i reglene i utlendingsloven kapittel 11A dekker etter departementets vurdering i hovedsak kravene etter screeningforordningen.

Bestemmelsene omfatter imidlertid bare representant for enslige, mindreårige asylsøkere, eller enslige mindreårige som søker om begrenset oppholdstillatelse, jf. over. Screening vil også omfatte enslige mindreårige som ikke søker, eller som ennå ikke har søkt, om beskyttelse eller begrenset oppholdstillatelse.

Departementet foreslår at reglene i utl. kapittel 11A utvides til også å omfatte enslige mindreårige som inngår i screening. Det er rimelig å anta at de fleste enslige mindreårige som inngår i screening har søkt, eller vil søke, om asyl i Norge. Lik regulering av representanter for enslige mindreårige i saker etter screeningforordningen og i asylsaker vil derfor gi god sammenheng og tilgjengelighet i regelverket og sikre ivaretakelsen av enslige mindreårige også i screening.

Et særlig spørsmål er hvorvidt retten for barn til å høres uten foreldrenes tilstedeværelse og uten deres samtykke, jf. utl. § 81 tredje og fjerde ledd, skal gjelde også under screening. Dette står i motsetning til screeningforordningen artikkel 13. nr. 2, der det klart fremgår at barn skal ledsages av et voksent familiemedlem under screeningen, når slikt familiemedlem er tilgjengelig. Formålet med utl. § 81 tredje ledd er å kunne gjennomføre samtaler med barn i utlendingssaker selv om foreldrene ikke ønsker dette, jf. også utf. § 17-3. Forutsetningen er at barnet selv ønsker en samtale, og at det er nødvendig med en slik samtale for å ivareta barnets rett til å bli hørt etter barnekonvensjonen art. 12. nr. 1 eller forvaltningsloven § 17 tredje ledd. En slik samtale kan for eksempel være hensiktsmessig ved mistanke om vold i nære relasjoner, barnebortføring, barneekteskap eller menneskehandel.

Screening er et kortvarig prosesstrinn som i begrenset grad innebærer samtaler med de tredjelandsborgere som omfattes. Imidlertid vil det kunne tenkes situasjoner der mindreårige vil ønske å gjennomføre f.eks. den innledende sårbarhetssjekken uten at deres foreldre er tilstede. Departementet viser til at utl. § 81 tredje ledd legger kompetansen til å beslutte slik samtale til «det organet som forbereder eller avgjør saken». Screening utgjør ikke en egen sakstype, men det vil ikke være mulig å skille fullstendig mellom screening og den underliggende utlendingssaken. Opplysninger innhentet i screening skal blant annet inngå i den videre behandlingen av utlendingssaken, og vil forberede denne.

Screeningforordningen artikkel 13 nr. 1 slår fast prinsippet om at hensynet til barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved gjennomføring av screeningen. Departementet mener artikkel 13. nr. 2 må leses i lys av dette utgangspunktet. Det innebærer at det vil kunne oppstå situasjoner der regelen om voksne familiemedlemmers tilstedeværelse i artikkel 13 nr. 2 må modifiseres for å ivareta det prinsipielle utgangspunktet etter artikkel 13. nr. 1. En slik forståelse ved gjennomføringen av forordningen i norsk rett er også best i tråd med den trinnhøyere reguleringen i Grunnloven § 104. Departementet mener således at utl. § 81 tredje ledd vil kunne komme til anvendelse i screeningtilfellene, jf. utl. § 81 fjerde ledd. Departementet mener dette ikke trenger nærmere regulering.

Departementet mener videre at den samme vurderingen bør legges til grunn når det gjelder andre tilsvarende nasjonale bestemmelser for å ivareta barns rettigheter. Dette vil særlig være aktuelt for bestemmelser som gir barn gradvis flere rettigheter etter hvert som de blir eldre, f.eks. pasient- og brukerettighetsloven § 4-3 første ledd bokstav b.

3.4.6 **Helsesjekk**

Det følger av screeningforordningen artikkel 12 nr. 1 at tredjelandsborgere som inngår i screening skal gjennomgå en innledende helsesjekk. Undersøkelsene skal gjennomføres av kvalifisert medisinsk personell. Formålet er å avdekke om tredjelandsborgeren har behov for helsehjelp, eller om det er nødvendig å isolere utlendingen av hensyn til folkehelsen.

3.4.6.1 *Helsesjekkens karakter og omfang*

Ut over å fastslå formålet med helsesjekken, gir ikke screeningforordningen nærmere veiledning om hvilke typer helsesjekker som skal foretas. Det følger imidlertid av artikkel 12 nr. 1 at det kun skal gjennomføres en innledende undersøkelse. Av formålsbestemmelsen i artikkel 1 følger det at den innledende helsesjekken skal avdekke personer som har behov for videre helseoppfølging og/eller kan utgjøre en trussel mot folkehelsen.

Helsedirektoratet har vurdert det slik at de undersøkelsene som skal foretas og vurderingene som skal gjøres ikke er helsehjelp, men et sakkyndigoppdrag. Slike oppdrag reguleres av helsepersonelloven § 15 og forskrift om krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l. Det nærmere innholdet i helsesjekken må avklares i dialog mellom helsemyndighetene og oppdragsgiver for sakkyndigoppdraget, i lys av formålet med screeningforordningen.

Etter dialog mellom Helsedirektoratet, Politidirektoratet og Utlendingsdirektoratet er det avklart at det ikke vil være nødvendig å gjennomføre en fullstendig tuberkuloseundersøkelse. Det anses som tilstrekkelig at helsepersonellet vurderer om eventuelle symptomer tredjelandsborgeren har, indikerer tuberkulosesmitte. Det vil dermed ikke være nødvendig å harmonisere tidsfristen etter forskrift om tuberkulosekontroll § 3-2 første ledd med tidsfristene etter screeningforordningen artikkel 8.

3.4.6.2 *Oppdragsgiver for helseoppdraget*

Det følger ikke av screeningforordningen hvem som skal være oppdragsgiver for den innledende helsesjekken (sakkyndigoppdraget). Det er således ikke et krav om at dette er screeningmyndigheten.

Det klare flertall av screeningkandidater vil gjennomgå screening på Nasjonalt ankomstsenter (NAS). Det er UDI som i dag er avtalepart med leverandøren av helsetjenester på NAS. UDI vil ha det overordnede ansvaret for den videre oppfølgingen av utlendingssaken etter screening, herunder eventuell overføring til asylmottak, og bør ha tilgang til utlendingens helseopplysninger innenfor rammene av det som er nødvendig for å ivareta utlendingen videre, og innenfor de rettslige rammene av hva som kan deles av helseopplysninger.

Dette taler for at det er UDI som bør være oppdragsgiver for sakyndigoppdraget der helsesjekken skjer i forbindelse med opphold på NAS. Samtidig vil screening også kunne skje andre steder for utlendinger som ikke søker om beskyttelse. Helseoppdraget etter screeningforordningen bør formuleres og ivaretas enhetlig. Departementet vil derfor foreslå at UDI som hovedregel vil være oppdragsgiver for helseoppdraget i alle sammenhenger der screening gjennomføres. Unntak kan tenkes, f.eks. hvis screening gjennomføres ved lokasjoner der politiet allerede har et etablert samarbeid med helsepersonell eller helsemyndighetene.

3.4.6.3 *Krav om tilretteleggelse for helsesjekk*

Det følger av screeningforordningen artikkel 12 nr. 1 at tredjelandsborgere som inngår i screening skal gjennomgå (i engelsk versjon «shall be subject to») en innledende helsesjekk. Screeningforordningen artikkel 9, som angir utlendingens plikter under screening, inneholder imidlertid ingen korresponderende plikt for utlendingen til å gjennomgå en helsesjekk. Departementet mener derfor screeningforordningen artikkel 12 må forstås slik at nasjonale myndigheter plikter å legge til rette for at helsesjekk kan gjennomføres, men at utlendingen ikke plikter å la seg undersøke.

Det er heller ikke i dag hjemmel i utlendingslovgivningen for å pålegge utlendinger å gjennomgå en innledende helsesjekk, bortsett fra en obligatorisk tuberkuloseundersøkelse etter forskrift om tuberkulosekontroll § 3-1. Det er videre en høy terskel for å pålegge personer å gjennomføre helsesjekk, jf. f.eks. smittevernloven kapittel 3.

Departementet foreslår på denne bakgrunn ikke å innføre en rettslig plikt for utlendinger som omfattes av screening til å gjennomgå helsesjekk. Erfaringsmessig er tredjelandsborgere som er i kontakt med norske myndigheter i forbindelse med ankomst til landet, positive til å gjennomføre helsesjekk om de tilbys det. Å hindre trusler mot folkehelsen er imidlertid et sentralt hensyn bak screeningregelverket. Dersom screeningmyndigheten erfarer at utlendinger som omfattes av screening ikke ønsker å gjennomføre den innledende helsesjekken, kan spørsmålet om å innføre en plikt derfor vurderes igjen på et senere tidspunkt.

3.4.6.4 *Registrering av helsesjekk i screeningskjemaet*

3.4.6.4.1 Hvilke opplysninger kan deles til utlendingsmyndighetene

Ved sakkyndigoppdrag kan den sakkyndige dele helseopplysninger med oppdragsgiveren innenfor oppdragets rammer, jf. helsepersonelloven § 27, jf. § 21. Taushetsplikten etter helsepersonelloven § 21 er ikke til hinder for at helsepersonell i et sakkyndigoppdrag gir opplysninger til oppdragsgiver. Forutsetningen er at det skilles klart mellom rollene som behandler og sakkyndig. Helseopplysninger som går ut over sakkyndigoppdraget omfattes av hovedregelen i helsepersonelloven § 21.

Bestemmelsen om sakkyndigoppdrag i helsepersonelloven § 15 gir ikke i seg selv rettslig grunnlag for utlevering av helseopplysninger. Med mindre det foreligger samtykke fra den som undersøkes, krever dermed personvernforordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav g at utlevering av helseopplysninger må ha et supplerende rettsgrunnlag i nasjonal lovgivning. Selv om tredjelandsborgere omfattet av screening ikke har en rettslig plikt til å la seg fremstille for helsesjekk, ligger det ikke implisitt i dette at tredjelandsborgeren samtykker til utlevering av helseopplysninger gjennom å velge å la seg fremstille for helsepersonell. Imidlertid vil screeningforordningen artikkel 12 gjelde som norsk rett, og være grunnlaget for sakkyndigoppdraget. Helsepersonelloven § 27 vil således utgjøre det rettslige grunnlaget for utlevering av helseopplysninger i form av attest eller erklæring.

3.4.6.4.2 Behandlingsgrunnlag

UDI er ikke foreslått å være del av screeningmyndigheten. I motsetning til for sårbarhetssjekken etter screeningforordningen artikkel 12 nr. 2, gir imidlertid ikke

artikkel 12 nr. 1 screeningmyndigheten en rolle i den innledende helsesjekken. Regelverket er derfor ikke til hinder for at Utlendingsdirektoratet spesifiserer og bestiller helseoppdraget iht. screeningforordningen artikkel 12. Departementet mener screeningforordningen i et slikt tilfelle best kan forstås slik at dette da vil skje på Utlendingsdirektoratets egne vegne, og ikke på vegne av screeningmyndigheten.

Det følger av utlendingsloven § 83 a at utlendingsmyndighetene kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter utlendingsloven. Aktuelle oppgaver (supplerende rettsgrunnlag) kan i screeningsammenheng være behandling av søknad om beskyttelse (utl. § 93 fjerde ledd), behandling av sak om bortvisning (utl. § 17), behandling av sak om utvisning (utl. § 66 første ledd bokstav a) og å gi tilbud om innkvartering til asylsøkere (utl. § 95).

Gjennomføring av screening vil ikke i seg selv være en oppgave etter utlendingsloven. Helseopplysningene som innhentes for screeningformål vil imidlertid ha betydning for å ivareta utlendingen i utlendingsmyndighetens videre behandling av vedkommende utlendingssak. Behandlingen av opplysningene vil dermed være tett knyttet til den videre behandlingen av utlendingssaken. Departementet mener derfor at utl. § 83a vil utgjøre nødvendig og tilstrekkelig behandlingsgrunnlag.

Dersom den praktiske gjennomføringen viser at politiet som screeningmyndighet i enkelte tilfeller bør være oppdragsgiver for helseoppdraget, følger det av grenseloven § 22 første ledd at politiet kan behandle personopplysninger, herunder særlige kategorier av personopplysninger, når det er nødvendig for å gjennomføre grensekontroll etter loven. Dette vil omfatte gjennomføringen av screeningforordningen artikkel 12 og 17 nr. 1 bokstav d. Departementet foreslår likevel at ordlyden i grenseloven § 22 første ledd tydeliggjøres for å gjøre det klart at bestemmelsen også gir behandlingsgrunnlag for behandling av opplysninger i screeningsammenheng, herunder også særlige kategorier av personopplysninger.

3.4.6.4.3 Hvordan bør opplysningene registreres

Det er videre et spørsmål om hvordan det bør synliggjøres i screeningskjemaet at det er foretatt en helsesjekk, jf. screeningforordningen artikkel 17 bokstav d.

Formålet med screeningskjemaet er blant annet at forhold av betydning for medlemsstatenes videre behandling av utlendingen avdekkes og videreformidles til rette nasjonale myndigheter. Det tilsier at skjemaet bør gi uttrykk for hvilke helsemessige oppfølgingsbehov som ble avdekket. Forordningens ordlyd kan underbygge et slikt synspunkt.

Norge er ikke omfattet av bestemmelsen i screeningforordningen artikkel 18 nr. 3 om deling av screeningskjemaet ved relokalisering, da Norge ikke deltar i denne ordningen. Opplysningene fra skjemaet registreres heller ikke i en felles europeisk database, og det er ikke systemstøtte på Schengen-nivå for deling av screeningskjema med andre medlemsland. AMMR artikkel 48 nr. 2 bokstav e fastslår av screeningskjemaet kan deles med den mottakende staten i forbindelse med overføring til ansvarlig medlemsstat, men det stilles samtidig egne krav til overføring av helserelatert informasjon i bokstav a. Det har således liten betydning for andre medlemsstater om og hvordan helsesjekk foretatt i screeningsammenheng dokumenteres av norske myndigheter.

Departementet viser til at screeningskjemaet vil følge utlendingssaken, og vil dermed i praksis være tilgjengelig for en bredere krets ansatte i utlendingsforvaltningen. Dette får betydning for omfanget av helserelaterte opplysninger mottatt etter sakkyndigundersøkelsen som bør registreres i screeningskjemaet, jf. taushetspliktbestemmelsene i forvaltningsloven §§ 13 flg. Dette er imidlertid ikke til hinder for at oppdragsgiver for sakkyndigoppdraget gjøres kjent med og behandler opplysninger mottatt i forbindelse med oppdraget ut over registreringen i screeningskjemaet, jf. redegjørelsen for delings- og behandlingsgrunnlag ovenfor.

På denne bakgrunn mener departementet at registreringen i screeningskjemaet bør begrenses til om det er gjennomført en helsesjekk («ja» / «nei»), og hvorvidt videre helsehjelp er nødvendig («ja» / «nei»). For å sikre nødvendig notoritet, jf. screeningforordningen artikkel 17 nr. 3, kan det vurderes å presisere i skjemaet dersom utlendingen ikke ønsker å gjennomføre helsesjekken.

Departementet legger til grunn at opplysninger om hvorvidt helsesjekken er gjennomført ikke vil utgjøre helseopplysninger i personvernregelverkets forstand, jf. også lov om helseregistre og behandling av helseopplysninger § 2 første ledd bokstav a. Imidlertid vil synliggjøring av om det er behov for videre helsehjelp utgjøre en helseopplysning. Som omtalt vurderer departementet at utlendingsloven § 83 a og grenseloven § 22 vil gi et tilstrekkelig behandlingsgrunnlag til å behandle denne opplysningen.

Opplysningene mottatt gjennom helseoppdraget vil regelmessig inngå i utlendingssaken og behandles etter de alminnelige reglene i utlendingsloven. Utlendingslovgivningen inneholder ikke tidsbestemte slettefrister ut over for fingeravtrykk og ansiktsfoto, jf. utlendingsforskriften § 18-4. Dersom opplysningene fra helseoppdraget går ut over hva som er nødvendig for å opplyse saken, vil opplysningene måtte slettes så når de ikke lenger er nødvendig for formålet med behandlingen, jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav e. Screeningforordningen artikkel 18 nr. 7 fastsetter at opplysningene skal slettes i samsvar med tidsfristene i forordning (EU) 2024/1358 (Eurodac). Etter departementets vurdering får denne regelen først og fremst betydning der det ikke finnes nasjonale hjemler for å behandle tilsvarende opplysninger. Etter departementets syn kan bestemmelsen ikke tolkes slik at den begrenser utlendingsmyndighetenes muligheter til å behandle opplysninger som er nødvendige i den aktuelle utlendingssaken også ut over tidsfristene i Eurodacforordningen.

3.4.6.5 *Personvernkonsekvenser*

Som ledd i gjennomføring av screeningen vil det behandles helseopplysninger om personene som screenes. Som tidligere omhandlet skal det kun foretas en innledende helsesjekk. Omfanget vil utgjøre et minimum for at forordningens formål kan nås, slik at mengden personinformasjon som samles inn begrenses.

Helseopplysningene som mottas etter sakkyndigoppdraget skal kun brukes til klart avgrensede og spesifikke formål slik de fremgår av screeningforordningen. Det er ingen rettslig plikt for tredjelandsborgere til å gjennomgå en innledende helsesjekk

for screeningformål. Departementet legger imidlertid til grunn at svært få antakeligvis vil reservere seg mot en slik undersøkelse.

Den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser vil bli vernet gjennom regler om håndtering av helseopplysningene, og begrensninger i hvem som har tilgang til dem. Utlendingsdirektoratet behandler allerede i ulike sammenhenger helseopplysninger fra utlendinger som søker om oppholdstillatelse i Norge. Dersom personene som screenes hadde gjennomgått grensekontroll og søkt asyl på vanlig måte, ville dermed tilsvarende opplysninger i stor grad blitt behandlet i disse prosessene. Forslaget medfører dermed i praksis en forholdsvis begrenset utvidelse av adgangen til å behandle helseopplysninger. Behandling av helseopplysninger mottatt i screening vil skje på samme måte og innenfor det samme rettslige rammeverket som øvrige helseopplysninger behandles etter. Utlendinger som gjennomgår helsesjekk i screening vil bli gjort kjent med hvordan opplysningene behandles videre. Dette vil bidra til å ivareta den registrertes rettigheter og redusere de personvernmessige konsekvensene.

Det vil være i allmennhetens interesse å behandle opplysninger fra den innledende helsesjekken, herunder å synliggjøre i screeningskjemaet om det er behov for videre helseoppfølging. Slik behandling vil kunne bidra til å avklare om utlendingen kan utgjøre en trussel mot folkehelsen, og til å sikre at videre helsehjelp kan gis. At helseopplysningene behandles, herunder at videre oppfølgingsbehov synliggjøres generisk i screeningskjemaet, vil dermed også være i utlendingens interesse.

Departementet mener etter dette at forslaget på dette punktet medfører begrensede personvernkonsekvenser. Etter departementets vurdering står også personvernkonsekvensene i et rimelig forhold til de formålene behandlingen skal oppnå.

3.4.6.6 *Tilgang til øvrige helsetjenester*

Screeningforordningen artikkel 12 nr. 1 siste punktum forutsetter at tredjelandsborgere som inngår i screening, skal ha tilgang til øyeblikkelig og nødvendig helsehjelp.

Helsehjelp for asylsøkere og utlendinger uten lovlig opphold i riket reguleres av forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket, og lov om pasient- og brukerrettigheter. Asylsøkere har etter gjeldende rett tilgang til helsehjelp på linje med norske borgere. Utlendinger uten lovlig opphold i riket har mer begrensede rettigheter, men har rett til øyeblikkelig hjelp, helsehjelp som er helt nødvendig og som ikke kan vente, nødvendig helsehjelp før og etter fødsel, samt smittevernhjelp. Departementet mener det eksisterende regelverket oppfyller forordningens krav.

3.4.7 **Sårbarhetssjekk**

Screeningforordningen artikkel 12 gir anvisning på at det skal foretas en innledende sårbarhetssjekk av alle som inngår i screening. Sjekken skal utføres av spesialisert personell hos screeningmyndigheten som er gitt særlig opplæring. Hvem som er screeningmyndighet er behandlet under punkt 3.4.1.

Screeningmyndigheten kan velge å la seg bistå av ikke-statlige organisasjoner, eller helsepersonell, i gjennomføringen.

3.4.7.1 *Omfanget av sårbarhetssjekken*

Siktemålet med vurderingen er å avdekke om tredjelandsborgeren blant annet er statsløs, enslig mindreårig, offer for tortur eller annen nedverdigende eller umenneskelig behandling eller menneskehandel.

Sårbare personer kan ha behov for særskilt tilrettelegging eller oppfølging fra myndighetene. Norske utlendingsmyndigheter har i dag ikke en samlet, helhetlig regulering av arbeidet med å identifisere sårbare tredjelandsborgere. Ulike typer sårbarhet vil gjerne avdekkes på ulike tidspunkt av utlendingens kontakt med norske myndigheter. Dette håndteres iht. retningslinjer gitt for de enkelte aktørene involvert i utlendingsforvaltningen, se f.eks. UDIs retningslinjer 2015-029 om oppfølging og identifisering av sårbare beboere i asylmottak, og Politidirektoratets retningslinjer 2012-005 om politiets oppgaver i ankomstfasen. Indikasjoner på sårbarhet kan også avdekkes av helsetjenester i forbindelse med helsesjekk. Se nærmere om dette i Helsedirektoratets nasjonale veileder om helsetjenester til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente kapittel 6.[6]

Screeningforordningen fordrer en helhetlig tilnærming til og vurdering av ulike typer sårbarheter i screening. Innretningen på og omfanget av dette må avklares i praksis. Departementet mener som et utgangspunkt at gjeldende ansvarsfordeling mellom aktørene i utlendingsforvaltningen bør beholdes. Tilsvarende som i dag kan aktører utenfor utlendingsforvaltningen involveres ved behov, uten at disse dermed gis en rolle i screeningen. F.eks. kan nasjonale barnevernsmyndigheter (Bufdir) bidra til å utarbeide retningslinjer for hvordan sårbarhetssjekken skal gjennomføres, og bistå i opplæringen av personell hos screeningmyndigheten.

3.4.7.2 *Krav om å legge til rette for sårbarhetssjekk*

Det følger av screeningforordningen artikkel 12 nr. 3 at tredjelandsborgere som inngår i screening skal gjennomgå (i engelsk versjon «shall be subject to») en innledende sårbarhetsundersøkelse.

Gjeldende utlendingsregelverk inneholder ikke egne bestemmelser om medvirkningsplikt for utlendinger for å avdekke sårbarhet. Imidlertid følger det av utl. § 83 første ledd at en utlending i forbindelse med en sak etter utlendingsloven kan pålegges å gi opplysninger som kan ha betydning for vedtaket. Dette vil kunne omfatte opplysninger om sårbarhet. Selv om gjennomføring av screening ikke vil være en sak etter utlendingsloven, tilsier formålet med sårbarhetssjekken – at utlendingens behov kan avdekkes og ivaretas i den videre utlendingssaken – at bestemmelsen likevel vil kunne komme til anvendelse.

Screeningforordningen artikkel 9 angir utlendingens plikter under screeningen. Selv om screeningforordningen artikkel 12 nr. 3 tilsynelatende pålegger gjennomføringen av en sårbarhetssjekk, følger det ingen motsvarende plikt for utlendingen av artikkel 9 til å gjennomgå en slik vurdering. Departementet mener derfor screeningforordningen artikkel 12 nr. 3 må forstås slik at nasjonale myndigheter plikter å legge til rette for at en sårbarhetssjekk kan gjennomføres, men at utlendingen ikke plikter å la seg undersøke. I lys av dette ser ikke

[6] Ofre for menneskehandel - Helsedirektoratet

departementet at det er nødvendig å konkludere endelig om hvorvidt utl. § 83 første ledd vil kunne hjemle et pålegg om å delta i en sårbarhetssjekk.

Videre er tredjelandsborgere som er i kontakt med norske myndigheter erfaringsmessig positive til å gi opplysninger som kan avdekke eventuelle sårbarheter, slik at de kan følges opp. Departementet mener derfor at det ikke er grunn til å innføre en plikt til å medvirke i en sårbarhetssjekk for utlendinger omfattet av screeningregelverket nå. Dersom utlendingsmyndighetene i anvendelsen av screeningforordningen erfarer at utlendinger som omfattes av screening ikke ønsker å gjennomføre sårbarhetssjekk, kan spørsmålet vurderes igjen på et senere tidspunkt.

3.4.7.3 *Behandlingsgrunnlag*

Det følger av grenseloven § 22 første ledd at politiet kan behandle personopplysninger, herunder særlige kategorier av personopplysninger når det er nødvendig for å gjennomføre grensekontroll etter loven. Dette vil omfatte gjennomføringen av screening. Som omtalt i punkt 3.4.6.4.2 foreslår departementet en endring i denne bestemmelsen slik at adgangen til å behandle opplysninger i forbindelse med screening kommer klart frem av loven.

Tilsvarende kan slike opplysninger behandles av utlendingsmyndighetene når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter utlendingsloven, jf. utl. § 83a. Utlendingsmyndighetene omfatter alle myndigheter som utfører oppgaver etter utlendingsregelverket, jf. Prop. 59 L (2017–2018) side 24, herunder politiet. Gjennomføring av screening vil ikke i seg selv være en oppgave etter utlendingsloven. Opplysninger om sårbarhet som innhentes for screeningformål vil imidlertid kunne ha avgjørende betydning for å ivareta utlendingen, og ha betydning for utlendingsmyndighetens videre behandling av vedkommendes utlendingssak. Behandlingen av opplysninger om sårbarhet vil dermed være tett knyttet til den videre behandlingen av utlendingssaken, og mindre knyttet til gjennomføringen av screening. Departementet mener dermed at det mest nærliggende er at screeningmyndighetens behandlingsgrunnlag for opplysninger om sårbarhet vil være utl. § 83a, jf. også utf. § 17-7a første ledd bokstav g.

3.4.7.4 *Registrering av sårbarhetssjekk i screeningskjemaet*

Tilsvarende som for den innledende helsesjekken er det et spørsmål om hvordan resultatet av sårbarhetssjekken skal fremkomme av screeningskjemaet, jf. screeningforordningen artikkel 17 nr. 1 bokstav e. Formålet med registrering i screeningskjemaet antas å være at informasjon om resultatet av sjekken gjøres kjent for relevante nasjonale myndigheter, slik at utlendingens påviste oppfølgingsbehov kan ivaretas. Ordlyden i forordningen underbygger også dette. Det vil normalt være en fordel for tredjelandsborgeren at slike opplysninger gjøres kjent for relevante aktører, slik at særlige behov kan ivaretas.

Informasjon om sårbarhet kan avdekkes av helsepersonell, og vil da utgjøre helseopplysninger. Informasjon om sårbarhet som avdekkes under sakkyndigoppdraget for helse vil dermed også utgjøre helseopplysninger med mindre vurdering av sårbarhet er gjort til del av oppdraget. Dersom dette ikke inngår i oppdraget, vil deling av opplysninger om avdekket sårbarhet være underlagt reglene om taushetsplikt i helsepersonelloven kapittel 5.

Der sårbarhet avdekkes av personell tilknyttet screeningmyndigheten, vil forvaltningslovens regler om taushetsplikt i § 13 flg. komme til anvendelse.

Opplysninger om sårbarhet avdekket av screeningmyndigheten vil da kunne deles internt i utlendingsforvaltningen når det er nødvendig for å ivareta utlendingens behov, jf. forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 2. Bestemmelsen gir også hjemmel for å dele slike opplysninger med et mottak, eller Bufetat / omsorgssentre, når det er nødvendig for å sikre et trygt bomiljø og tilrettelegge innkvartering.

Tilsvarende som under punkt 3.4.6.4.3 mener departementet at det ikke vil være aktuelt å dele screeningskjemaet med andre medlemsstaters myndigheter. Utlendingen kan imidlertid selv velge å dele skjemaet med andre lands myndigheter.

Departementet mener det som et minimum bør fremgå av screeningskjemaet at det er foretatt en sårbarhetssjekk («ja» / «nei»), og om det er avdekket oppfølgingsbehov («ja» / «nei»). For å sikre notoritet, jf. screeningforordningen artikkel 17 nr. 3, kan det vurderes å presisere i skjemaet dersom utlendingen ikke ønsker å gjennomføre sårbarhetsundersøkelsen. I hvilken grad det bør fremgå ytterligere opplysninger om avdekkede sårbarheter, må avklares i praksis innenfor rammene av forvaltningslovens regler om taushetsplikt. Her kan det også ha betydning hvilken type sårbarhet som er avdekket, f.eks. vil det være mindre betenkelig å synliggjøre bredt at utlendingen er enslig mindreårig.

Departementet vurderer at screeningforordningens krav til gjennomføring av sårbarhetsundersøkelse og deling av informasjon om denne ikke krever særskilt regulering i norsk rett.

3.4.7.5 *Personvernkonsekvenser*

Gjennomføring av en sårbarhetsundersøkelse og registrering av opplysninger om sårbarhet vil kunne innebære ha personvernkonsekvenser. Konsekvensene vil variere ut fra hva slags sårbarhet som avdekkes. Eksempelvis vil det at en person er enslig mindreårig være mindre sensitivt for den det gjelder enn at personen har vært utsatt for tortur eller umenneskelig behandling. Samtidig vil det være en fordel for tredjelandsborgeren at opplysninger om sårbarhet avdekkes og gjøres kjent for relevante aktører, slik at personens særlige behov kan ivaretas. Det vil dermed være både i myndighetens og den enkelte tredjelandsborgerens interesse at eventuelle sårbarheter hos tredjelandsborgere avdekkes så raskt som mulig.

Departementet viser også til at utlendingsmyndighetene allerede i dag behandler opplysninger om sårbarhet hos utlendinger som søker om oppholdstillatelse i Norge i ulike sammenhenger. Behandling av opplysninger om sårbarhet mottatt gjennom screening vil skje på samme måte og innenfor det samme rettslige rammeverket.

Videre skal omfanget av sårbarhetssjekken utgjøre et minimum for at forordningens formål kan nås. Opplysningene skal kun brukes til klart avgrensede og spesifikke formål slik de fremgår av screeningforordningen. Det er ingen rettslig plikt for tredjelandsborgere til å gjennomgå en innledende sårbarhetssjekk for screeningformål. Departementet legger imidlertid til grunn at svært få vil reservere seg mot en slik undersøkelse.

Den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser vil bli vernet gjennom regler om håndtering av opplysninger om sårbarhet og begrensninger i hvem som har tilgang til dem. Utlendinger som gjennomgår sårbarhetssjekk i screening vil

gjøres kjent med hvordan opplysningene behandles videre. Opplysninger om sårbarhet fremkommet under sårbarhetssjekken vil bli behandlet og oppbevart som saksopplysninger tilsvarende som opplysninger om sårbarhet i utlendingssaker gjøres i dag. På samme måte som for helseopplysninger, legger departementet til grunn at eventuelle opplysninger om sårbarhet som går ut over det som er nødvendig for å opplyse saken, vil måtte slettes så snart formålet med behandlingen er oppnådd.

Departementet mener etter dette at det er begrensede personvernkonsekvenser av forslaget på dette punktet. Etter departementets vurdering står også personvernkonsekvensene i et rimelig forhold til de formålene behandlingen skal oppnå.

3.4.8 Sikkerhetssjekk

Det følger av screeningforordningen artikkel 15 at det skal gjennomføres en sikkerhetssjekk for å avdekke om en tredjelandsborger som gjennomgår screening utgjør en trussel mot Schengen-landenes indre sikkerhet. Gjennomføringen av sikkerhetssjekken omhandles nærmere i artikkel 16. Dersom sikkerhetssjekken indikerer at tredjelandsborgeren kan utgjøre en trussel mot Schengen-landenes indre sikkerhet, kan det medføre at vedkommende blir registrert med et sikkerhetsflagg i Eurodac, jf. forordning 2024/1358 artiklene 17 nr. 2 (i), 22 nr. 3 (d), 23 nr. 3 (e) og 24 nr. 3 (f).

Sikkerhetssjekken skal gjennomføres ved å gjøre oppslag i relevante Schengen-systemer, herunder Schengen informasjonssystem (SIS) og inn- og utreisesystemet (EES), og nasjonale systemer. Departementet ser per nå ikke behov for å regulere gjennomføringen av sikkerhetssjekken nærmere. Sammenhengen mellom screening og Eurodac, herunder håndtering av sikkerhetsflagg, kan imidlertid gi behov for nærmere regulering i forskrift eller instruks.

Artikkel 15 i screeningforordningen fastslår videre at sikkerhetssjekk kan omfatte både tredjelandsborgeren og gjenstander denne medbringer. Departementet viser til at det allerede i dag gjennomføres slik kontroll av utlendinger f.eks. ved NAS etter politilovens alminnelige regler, og at dette vil være dekkende også i screeningsituasjonen.

3.4.9 Behandling av biometriske opplysninger

3.4.9.1 *Forordningens reguleringer*

Gjennomføringen av forpliktelsene etter screeningforordningen krever behandling av biometriske opplysninger gjennom innhenting og kontroll. Som biometriske opplysninger for screeningformål regnes fingeravtrykk og ansiktsbilde, jf. screeningforordningen artikkel 2 nr. 8 som viser til artikkel 4 nr. 11 i forordning (EU) 2019/817.[7] Innhenting av biometriske opplysninger for screeningformål kan

[7] REGULATION (EU) 2019/ 817 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL - of 20 May 2019 - on establishing a framework for interoperability between EU information systems in the field of borders and visa and amending Regulations (EC) No 767/ 2008, (EU) 2016/ 399, (EU) 2017/ 2226, (EU) 2018/ 1240, (EU) 2018/ 1726 and (EU) 2018/ 1861 of the European Parliament and of the Council and Council Decisions 2004/ 512/ EC and 2008/ 633/ JHA

skje på yttergrensen eller ved en screeninglokasjon på territoriet, jf. artiklene 5 og 7.

Screeningforordningen slår fast at biometriske opplysninger *skal* behandles i to ulike tilfeller.

For det første skal tredjelandsborgere som inngår i screening, identifiseres og verifiseres ved hjelp av biometriske opplysninger, jf. artikkel 14. I tillegg skal opplysningene brukes til å søke i SIS i samsvar med artikkel 33 i forordning (EU) 2018/1861[8] og artikkel 43 i forordning (EU) 2018/1862[9], se artikkel 14 nr. 5. Artikkelen slår også fast at opplysninger innhentet gjennom screeningen skal sammenholdes med data fra det felles identitetsregisteret CIR og nasjonale databaser når dette er relevant, se artikkel 14 nr. 2.

For det andre skal medlemsstatene etter artikkel 8 nr. 5 bokstav d registrere biometriske opplysninger i samsvar med artikkel 15, 22 og 24 i forordning (EU) 2024/1358 (Eurodac), i den grad dette ikke er gjort tidligere. Det forutsettes i artikkel 14 nr. 2 i screeningforordningen at biometriske opplysninger kun skal innhentes én gang både for identifisering og verifisering etter artikkel 14, og for registrering i Eurodac.

Videre *kan* sikkerhetssjekk etter artikkel 15 utføres ved å benytte biometriske opplysninger for å gjøre søk i relevante systemer, jf. artikkel 15 nr. 2. Se nærmere under punkt 3.4.8.

3.4.9.2 *Gjeldende rett*

Behandling av biometriske opplysninger vil utgjøre et inngrep i retten til privatliv, jf. Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8. For at et slikt inngrep skal være tillatt, må det følge av lov og være forholdsmessig.

Identifisering ved hjelp av biometriske opplysninger i forbindelse med en utlendingssak og grensekontroll er praksis i dag og er allerede hjemlet i norsk rett.

Utlendingsloven § 100 første ledd bokstavene a til f gir hjemmel for identifisering og verifisering av identitet via opptak og behandling av biometriske opplysninger i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk. Blant annet kan identifisering finne sted dersom en utlending ikke kan dokumentere sin identitet, søker om oppholdstillatelse etter loven, eller er blitt innvilget eller har fått avslag på slik søknad. Nærmere regler for opptak og behandling er plassert i utlendingsforskriften kapittel 18.

Hjemmel for innhenting og behandling av biometriske opplysninger i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk ved grensekontroll, følger av grenseloven § 22 første og tredje ledd. Grenseloven § 15 tredje ledd gir hjemmel for kontroll av

---

[8] REGULATION (EU) 2018/ 1861 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL - of 28 November 2018 - on the establishment, operation and use of the Schengen Information System (SIS) in the field of border checks, and amending the Convention implementing the Schengen Agreement, and amending and repealing Regulation (EC) No 1987 / 2006

[9] REGULATION (EU) 2018/ 1862 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL - of 28 November 2018 - on the establishment, operation and use of the Schengen Information System (SIS) in the field of police cooperation and judicial cooperation in criminal matters, amending and repealing Council Decision 2007/ 533/ JHA, and repealing Regulation (EC) No 1986/ 2006 of the European Parliament and of the Council and Commission Decision 2010/ 261/ EU

fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning ved inn- og utreisekontroll. Inn- og utreisekontrollen kan utføres på grenseovergangsstedet eller der hvor den reisende melder seg eller påtreffes, jf. § 15 første ledd nr. 1. Politiet har per i dag ikke hjemmel til å lagre ansiktsfoto som opptas for kontroll og fingeravtrykk som innhentes i forbindelse med grensekontroll. I høringsnotat 20. november 2024 har departementet foreslått at disse opplysningene skal kunne lagres utelukkende til bruk for testing og utvikling av informasjonssystemer.

Utlendingsloven § 101 første ledd gjør forordning (EU) nr. 603/2013 (Eurodac-forordningen) til norsk rett innenfor rammen av hva Norge har sluttet seg til gjennom tilknytningsavtalen til Dublin-samarbeidet. Som del av Pakten er det vedtatt en ny Eurodac-forordning, (EU) 2024/1358. Den nye Eurodac-forordningen er, som Eurodac-forordningen fra 2013, foreslått gjennomført ved inkorporering i utlendingsloven § 101, se Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat 2. april 2025, som også inneholder forslag til nødvendige endringer i utlendingsloven og grenseloven samt tilhørende forskriftsbestemmelser.

3.4.9.3 *Departementets vurdering*

3.4.9.3.1 Hjemmel for behandling av biometriske opplysninger

Både utlendingsloven og grenseloven vurderes å gi hjemmel for behandling av biometriske opplysninger for screeningformål. Som det fremgår innledningsvis under punkt 3.2, foreslår departementet å gjennomføre screeningforordningen i grenseloven.

Et hovedformål med screening er at tredjelandsborgeren som enten ikke har gjennomgått, eller kun delvis har gjennomgått, ordinær grensekontroll, gjennomgår tilsvarende identitetskontroll og sikkerhetssjekk. Formålet med behandling av biometriske opplysninger etter screeningforordningen er følgelig det samme som formålet med behandling av biometriske opplysninger etter grenseloven § 22, jf. grenseloven § 1. Hjemmel for behandling av biometriske opplysninger bør derfor være grenseloven § 22. Screening er imidlertid en særlig type grensekontroll, og departementet foreslår derfor et nytt fjerde ledd i bestemmelsen for at rammene for innhenting, lagring, utlevering og sletting av biometriske opplysninger i screening skal gå klart frem. Lovforslaget er utformet slik at det bygger videre på endringene som er foreslått i høringsnotat 20. november 2024.

3.4.9.3.2 Plikt til å avgi biometriske opplysninger

Tredjelandsborgerens plikt til å avgi biometriske opplysninger for registrering i Eurodac følger klart av screeningforordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav b.

Dersom tredjelandsborgerens identitet ikke allerede er avklart ved ordinær grensekontroll, følger det videre av screeningforordningen artikkel 14 nr. 1 at screeningmyndigheten skal avklare utlendingens identitet ved hjelp av identitetsdokumenter, reisedokumenter og andre dokumenter utlendingen er i besittelse av, herunder ved bruk av biometriske opplysninger. Det er ikke uvanlig at utlendinger som oppdages å være ulovlig på territoriet, eller oppsøker norske myndigheter for å søke om beskyttelse, ikke har tilstrekkelig identitetsdokumentasjon. Biometriske opplysninger vil i disse tilfellene kunne være avgjørende for å bringe tredjelandsborgerens identitet på det rene. Samtidig

fremgår ikke tredjelandsborgerens plikt til å avgi biometriske opplysninger i disse tilfellene tilstrekkelig klart av artikkel 9 nr. 2 bokstav b.

Departementet mener det bør fremgå tydelig av bestemmelsene som gjennomfører screeningforordningen i norsk rett at det vil være en plikt for tredjelandsborgere som gjennomgår screening til å avgi biometriske opplysninger for identifiserings- og verifiseringsformål, og for registrering i Eurodac. Departementet vil derfor foreslå en ny § 15 a i grenseloven for blant annet dette, se også ovenfor under punkt 3.4.2.2.

3.4.9.3.3 Forutsetning om innhenting av biometriske opplysninger én gang

Når en tredjelandsborger i dag påtreffes i riket eller på yttergrensen, eller vedkommende søker beskyttelse i Norge, innhentes det fingeravtrykk og ansiktsfoto av personen. Dette gjøres av politiet som en del av grense- og utlendingskontrollen, hvor tredjelandsborgerens biometriske opplysninger kontrolleres mot VIS og SIS, og fra 12. oktober 2025 gradvis også mot EES (inn- og utreisesystemet).

Det følger av screeningforordningen artikkel 14 nr. 2 at biometriinnhenting for screeningformål og registrering i Eurodac gjennom screening, som hovedregel kun skal skje én gang. Forordningen er imidlertid ikke til hinder for ytterligere biometriinnhenting for andre formål. Screening er kun en av flere prosesser en tredjelandsborger vil inngå i ved utlendingsmyndighetenes behandling av en sak. Kravet til én biometriinnhenting må forstås i lys av dette, slik at det relaterer seg til screening som sådan. Biometriinnhenting som skjer forut for screening, også innhenting som er nødvendig for å avgjøre om en tredjelandsborger skal inngå i screening, vil ikke være biometriinnhenting i strid med forutsetningen om én biometriinnhenting, jf. screeningforordningen artikkel 14 nr. 2.

Der en tredjelandsborger avgir biometriske opplysninger i ordinær grensekontroll før det avklares at vedkommende skal gjennomgå screening, er det en forutsetning i screeningforordningen at de biometriske opplysningene skal gjenbrukes i screeningen. Som det fremgår over, mener departementet at grensekontroll og screening bygger på samme formål, slik at det vil være juridisk mulig å gjenbruke de biometriske opplysningene. Dette bør imidlertid reflekteres tydelig i grenseloven § 22.

Det vil være tilfeller der utlendinger som kontrolleres etter utl. § 21 skal overføres til screening. Departementet har ikke tatt stilling til om det bør legges til rette for at biometriske opplysninger innhentet i forbindelse med slik kontroll, skal kunne gjenbrukes for screening. Også her kan det imidlertid fremholdes at formålene vil være sammenfallende med screeningforordningens formål, og at det vil være til fordel for utlendingen at biometriske opplysninger ikke innhentes for tilnærmet samme formål to ganger. En slik mulighet må eventuelt utredes nærmere. Vi ber om høringsinstansenes innspill til behovet for dette.

3.4.9.3.4 Kontroll mot andre registre og utlevering av opplysninger

Etter at opptaket av de biometriske opplysningene er gjennomført, vil opplysningene kontrolleres mot andre registre. De aktuelle registrene er det felles identitetsregisteret (CIR) og Schengen informasjonssystem (SIS), samt nasjonale databaser som får anvendelse i samsvar med nasjonal rett, se forordningen artikkel 14 nr. 2. Kontrollen vil bestå i oppslag i de nevnte registrene/databasene for å

avdekke om opplysninger om vedkommende tredjelandsborger allerede er registrert. Ett eller flere treff vil kunne gi norske myndigheter informasjon som er relevant for videre behandling av tredjelandsborgeren. Denne delen av screeningen er sentral og nødvendig for at opplysningene skal ha størst informasjonsverdi for Schengen-landenes myndigheter.

Kontroll mot de enkelte registre og databaser vil kreve hjemmel i lov ettersom det utgjør et inngrep for den enkelte at opplysningene benyttes for oppslag. Departementet mener det her vil være tilstrekkelig at screeningforordningen gjennom inkorporering vil gjelde som norsk rett. Hvilke databasekontroller forordningen gir grunnlag for å gjøre, fremgår for verifisering av identitet av artikkel 14, og for sikkerhetssjekkene av artikkel 15.

Det vil være nødvendig å lagre de biometriske opplysningene midlertidig i GTK, før opplysningene slettes fra registeret. De biometriske opplysningene skal slettes fra GTK så snart som mulig etter at screening er gjennomført, eller tidsfristen etter screeningforordningen artikkel 18. nr. 1 er utløpt. Før de biometriske opplysningene slettes fra GTK, må de utleveres til utlendingsmyndighetene. Slik utlevering kan skje før screening er avsluttet, se under punkt 3.4.10 nedenfor. I praksis vil utleveringen kunne skje ved overføring til utlendingsregisteret.

Mellomlagring i GTK og utlevering til utlendingsmyndighetene vil kreve hjemmel i lov. Departementet foreslår derfor at det innføres hjemmel for mellomlagring i grenseforskriften kapittel 5, og for utlevering til utlendingsmyndighetene i grenseloven § 22 nytt fjerde ledd.

Videre følger det av screeningforordningen artikkel 8 nr. 5 bokstav d og artikkel 14 nr. 2 at biometriske opplysninger som innhentes i screeningen, skal registreres i Eurodac dersom de ikke allerede er lagret der. Registrering av biometriske opplysninger i Eurodac er allerede hjemlet i utlendingsloven § 101 ved at Eurodac-regelverket er gjort til norsk rett i den grad Norge er tilknyttet dette. For øvrig er utlendingsloven § 101, som følge av innføringen av revidert Eurodac-forordning (forordning EU 2024/1358), foreslått endret til å gjelde behandling av både fingeravtrykk og ansiktsfoto, ikke kun fingeravtrykk slik den er utformet i dag. Departementet viser til at både screeningforordningen og Eurodac-forordningen vil gjelde som norsk rett. Det anses derfor ikke nødvendig å innføre en egen, ny hjemmel for registrering av biometriske opplysninger opptatt i screeningen i Eurodac.

Screening skjer som substitutt for grensekontroll. Når screening er gjennomført, bør de opplysningene som ordinært ville blitt beholdt i GTK etter grensekontroll fortsatt oppbevares. I den praktiske gjennomføringen må det sikres at opplysningene som er nødvendige for å fylle ut screeningskjemaet, jf. forordningen artikkel 17, kan sammenstilles også etter at screening er avsluttet.

3.4.9.4 *Personvernkonsekvenser*

Gjennomføringen av myndighetenes forpliktelser etter screeningforordningen innebærer at det vil bli behandlet biometriske opplysninger opptatt fra omfattede tredjelandsborgere. Tilsvarende behandling av biometriske opplysninger, med unntak for lagring av fingeravtrykk, gjennomføres allerede i dag av norske myndigheter i forbindelse med ordinær grensekontroll. At anvendelsesområdet for bruk og kontroll av biometriske opplysninger utvides til også å omfatte screeningsituasjonen, må etter departementets syn anses som forventet og i tråd

med den teknologiske utviklingen. Behandlingen av personopplysninger vil videre gjelde for personer som skulle vært underlagt grensekontroll fra før, men hvor slik kontroll av ulike årsaker ikke har funnet sted, eller som uansett vil avgi biometri i forbindelse med behandlingen av en asylsøknad.

Etter gjeldende rett kan politiet i forbindelse med grensekontroll lagre elektroniske kopier av opplysningene fra reise- og ID-dokumenter, med unntak av fingeravtrykk. Dette innebærer at det kan lagres ansiktsbilde hentet fra reisedokumentet til reisende som passerer grensekontrollen. Videre vil adgangen til å registrere og kontrollere biometriske opplysninger utvides med gradvis innføring av inn- og utreisesystemet fra 12. oktober 2025, jf. grenseloven § 8 nr. 2. Screening skjer blant annet som et substitutt for manglende gjennomført grensekontroll, f.eks. fordi en tredjelandsborger har reist ulovlig inn på Schengen-territoriet. At det allerede kan behandles biometriske opplysninger i ordinær grensekontroll, reduserer etter departementets syn personvernkonsekvensene av at det behandles biometriske opplysninger for tredjelandsborgere som skulle ha gjennomgått slik kontroll. Tilsvarende innhentes og behandles allerede biometriske opplysninger i form av ansiktsbilde og fingeravtrykk i saker etter utlendingsloven.

Det vil være i allmennhetens interesse å behandle biometriske opplysninger hos screeningkandidater. En slik behandling vil kunne bidra til å identifisere en tredjelandsborger, og avdekke om vedkommende utgjør en trussel mot den indre sikkerheten på Schengen-territoriet. De biometriske opplysningene skal kun brukes til klart avgrensede og spesifikke formål slik de fremgår av screeningforordningen; identifisering og verifisering av tredjelandsborgerens identitet, samt kontroll for å avdekke om vedkommende utgjør en trussel mot Schengen-områdets indre sikkerhet. Den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser vil bli vernet gjennom regler om håndtering av opplysningene og begrensninger i hvem som har tilgang til dem.

Opplysningene oppbevares på samme vilkår som biometriske opplysninger opptatt i ordinær grensekontroll, eller ved søknad om tillatelse etter utlendingsloven. Videre vil kun en begrenset personkrets som har tilgang til opplysningene. Dette bidrar til å redusere personvernkonsekvensene av behandlingen.

Departementet mener etter dette at det er begrensede personvernkonsekvenser av forslaget på dette punktet. Videre er betydningen av å kjenne identiteten til dem som oppholder seg på Schengen-territoriet, og dermed styrke den indre sikkerheten i området, etter departementets vurdering vektigere enn omfanget av inngrepet overfor den enkelte tredjelandsborger.

3.4.10 Utlevering av personopplysninger fra screeningmyndigheten til utlendingsmyndighetene

Screeningforordningen legger etter sin ordlyd opp til en saksprosess der screening gjennomføres som et innledende tiltak for blant annet å avklare videre saksbehandlingsløp, jf. artikkel 18 nr. 1. Av samme bestemmelse fremgår det at person- og saksinformasjon opptatt gjennom screening og registrert i screeningskjemaet etter artikkel 17 nr. 1 og 2 skal overføres til myndigheten som er ansvarlig for den videre saksbehandlingen når screeningen er avsluttet.

Dersom forordningens anviste saksflyt legges til grunn, vil dette innebære at screeningen må være avsluttet før den videre utlendingsrettslige behandlingen av tredjelandsborgerens utlendingssak kan begynne. Særlig i tilfeller der gjennomføringen av screening vil kreve hele den tilgjengelige tidsrammen etter artikkel 8, vil det være uheldig både av hensyn til utlendingsforvaltningens ressursbruk og av hensyn til tredjelandsborgeren om ikke utlendingsmyndighetene kan begynne behandlingen av utlendingssaken parallelt.

Departementet mener derfor artikkel 18 nr. 1 må forstås som at opplysningene opptatt i screening og registrert i screeningskjemaet skal utleveres senest på det tidspunktet screeningen er gjennomført. Bestemmelsen er etter departementets vurdering dermed ikke til hinder for at opplysninger kan overføres før dette tidspunktet. Departementet foreslår en bestemmelse om utlevering av informasjon i grenseforskriften § 5-3 nytt tredje ledd som åpner for dette.

Det rettslige grunnlaget for og personvernkonsekvensene av å behandle og / eller utlevere opplysninger fra helsesjekken og sårbarhetssjekken, samt biometriske opplysninger, er omhandlet ovenfor.

De øvrige opplysningene som skal utleveres til utlendingsforvaltningen etter artikkel 17. nr. 1 og nr. 2, er opplysninger utlendingsforvaltningen selv ville innhentet som del av sin ordinære forberedelse av en utlendingssak. Dette omfatter blant annet navn, fødselsdato, opplysninger om type søknad, reiserute og eventuelle familiemedlemmer som allerede oppholder seg i Schengen-området. At opplysningene kun innhentes én gang gjennom screening og deretter utleveres til utlendingsmyndighetene vil være til fordel for de omfattede tredjelandsborgerne. Utlendingsmyndighetenes behandling og viderebehandling av de utleverte opplysningene vil skje for samme eller forenelige formål. Utlendingsmyndighetene vil dermed ha behandlingsgrunnlag etter utl. § 83a, jf. utf. § 17-7a første og annet ledd. Slik behandling og utlevering vurderes heller ikke å ha personvernkonsekvenser ut over utlendingsmyndighetenes ordinære registrering og behandling av samme opplysninger.

3.4.11 Kontroll med at grunnleggende rettigheter overholdes

Det følger av screeningforordningen artikkel 10 nr. 1 at medlemsstatene skal vedta relevante bestemmelser for å undersøke påstander om manglende overholdelse av grunnleggende rettigheter i forbindelse med screeningen.

Sivilombudet skal etter lov om Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen[10] § 1 føre kontroll med den offentlige forvaltningen og alle i dens tjeneste for å hindre at det utøves urett mot den enkelte, og for å bidra til at forvaltningen respekterer menneskerettighetene. For dette formålet kan ombudet blant annet undersøke og uttale seg om klager mot forvaltningen, og forhold som ombudet selv tar opp. Domstolene utøver også kontroll med forvaltningen. Videre vil tredjelandsborgere som mener seg utsatt for urett under screeningperioden kunne klage til politiet som screeningmyndighet. Slike klager håndteres i første omgang i det enkelte politidistrikt eller særorgan, med Politidirektoratet som klageinstans. Anmeldelser av polititjenestepersoner for mulige straffbare forhold håndteres av

[10] https://lovdata.no/lov/2021-06-18-121

Spesialenheten for politisaker. Departementet mener på denne bakgrunn at forordningens krav er ivaretatt etter gjeldende regelverk.

Forordningen legger også til grunn at medlemsstatene, om nødvendig, sikrer at det i samsvar med nasjonal lovgivning innledes sivil- eller strafferettslig oppfølging av manglende overholdelse eller håndheving av grunnleggende rettigheter. Departementet mener dette er ivaretatt gjennom allerede gjeldende regelverk. F.eks. vil overtredelser hos ansatte i screeningmyndigheten kunne sanksjoneres etter statsansatteloven § 20 nr. 1 og gjennom erstatningsrettslige regler. Alvorlige tilfeller vil også kunne straffeforfølges.

3.4.12 Tilgang for organisasjoner mfl. til personer omfattet av screeningprosedyren

Det følger av screeningforordningen artikkel 8 nr. 6 at organisasjoner og personer som gir råd og veiledning, skal ha effektiv tilgang til tredjelandsborgerne under screeningen. Medlemsstatene kan på nærmere vilkår innføre begrensninger i tilgangen, forutsatt at slik tilgang da ikke blir sterkt begrenset eller gjort umulig. Forordningen gir ut over sin ordlyd ingen veiledning om hvilke personer og organisasjoner det siktes til, hvilke roller disse skal ha, eller hva som ligger i begrepene råd og veiledning.

Screening vil kunne innledes og ferdigstilles ved flere ulike lokasjoner. Screening skal også gjennomføres raskt. Det vil være svært krevende å sikre effektiv tilgang for ulike organisasjoner og personer til enhver tid under screening ved alle disse lokasjonene. Det kan videre være sikkerhetsmessige begrensninger når det gjelder tilgang til f.eks. grensepasseringspunkter.

Utlendingsdirektoratet har i dag avtale med ikke-statlige organisasjoner om å gi informasjon og veiledning til tredjelandsborgere ved ankomst til Nasjonalt ankomstsenter Råde (NAS). Formålet med avtalen om veiledning til nyankomne asylsøkere er å sikre at de får tilstrekkelig informasjon om vilkårene for å få beskyttelse i Norge og stegene i asylsprosessen.

Departementet vurderer det slik at en tilsvarende ordning vil kunne oppfylle forpliktelsen etter artikkel 8 nr. 6 der NAS benyttes som screeninglokasjon. Der screening skjer utenfor NAS bør det vurderes om tilsvarende veiledning kan skje gjennom skriftlig materiell, eller f.eks. via telefon / videokonferanse. Også andre organisasjoner / personer som tilbyr råd og veiledning skal ha mulighet til dette. Tilgangen kan av effektivitets- og sikkerhetshensyn begrenses til en, eller et fåtall, organisasjoner.

Det følger av forvaltningsloven § 12 første ledd at en utlending vil ha rett til å la seg bistå av advokat eller annen fullmektig på alle trinn av saken. Screening utgjør ikke en egen sakstype, men utlendingen vil når screening gjennomføres ha en underliggende utlendingssak (f.eks. søknad om beskyttelse, eller sak om bort- eller utvisning). Gitt at screening gjennomføres helt innledningsvis i utlendingens kontakt med norske myndigheter, og innenfor korte tidsfrister, anser departementet det som lite praktisk for en utlending å skulle la seg bistå iht. retten etter forvaltningsloven § 12 første ledd i screeningperioden.

Departementet mener rettighetene etter screeningforordningen artikkel 8 nr. 6 er tilstrekkelig ivaretatt ved å videreføre og evt. utvide dagens ordning for informasjon og veiledning. I den nærmere etableringen av screeningordningen må

det avklares om, i hvilken utstrekning og hvordan også andre organisasjoner og personer kan sikres effektiv tilgang iht. artikkel 8 nr. 6. Per nå ser imidlertid ikke departementet behov for å regulere dette nærmere i lov eller forskrift.

3.4.13 **Tilsyn**

Medlemsstatene skal etter screeningforordningen artikkel 10 nr. 2 sørge for at det etableres en uavhengig tilsynsordning som skal føre tilsyn med at forpliktelsene etter EU-retten og internasjonal rett, herunder menneskerettighetsforpliktelser, overholdes i screeningperioden til screeningen er avsluttet. Det presiseres i forordningens fortalepunkt 29 at det ikke vil være tilstrekkelig å vise til at det finnes generelle tilsyns- og overprøvingsmekanismer på nasjonalt nivå.

Screeningforordningen trekker frem at det blant annet skal føres tilsyn med tilgang til asylprosedyre, overholdelse av prinsippet om non-refoulement, ivaretakelse av hensynet til barnets beste og reglene om internering. Tilsynet skal videre sikre at begrunnede påstander om brudd på grunnleggende rettigheter håndteres effektivt, og skal utløse og overvåke undersøkelsen av slike påstander.

3.4.13.1 *Innhold i og avgrensning av tilsynsoppgaven*

Tidsrommet for å føre tilsyn vil være avgrenset til perioden screeningen gjennomføres, jf. screeningforordningen artikkel 10 nr. 2 bokstav a. Det innebærer at det ikke skal føres tilsyn med ivaretakelsen av tredjelandsborgere som ikke omfattes av, eller som har gjennomført, screening, jf. screeningforordningen artikkel 8 og 18.

Forordningen presiserer at det skal føres tilsyn med at tredjelandsborgere omfattet av screening gis tilgang til asylprosedyre dersom de ønsker det, og at prinsippet om non-refoulement overholdes under screening. Dette innebærer etter departementets syn ikke at tilsynsorganet skal ta stilling til, eller overprøve, screeningmyndighetens beslutning om å inkludere en tredjelandsborger i screening, om å avbryte screeningen, eller utlendingsmyndighetenes beslutninger om videre prosedyre etter at screening er gjennomført / avsluttet. Dersom utlendingsmyndighetene starter behandlingen av utlendingens sak parallelt med gjennomføringen av screening, vil denne saksbehandlingen falle utenfor tilsynets oppgave.

Videre følger det av artikkel 10 nr. 2 bokstav b at tilsynet skal sikre at begrunnede påstander om brudd på grunnleggende rettigheter håndteres effektivt, og utløse og overvåke undersøkelsen av slike påstander. Departementet legger til grunn at dette primært innebærer å synliggjøre begrunnede påstander om slike brudd for screeningmyndigheten der påstanden ikke er fremsatt overfor screeningmyndigheten direkte, samt å følge opp at screeningmyndigheten undersøker påstandene. Tilsynet kan imidlertid også gjøre egne undersøkelser. Tilsynet gis gjennom forordningen ikke kompetanse til å pålegge screeningmyndigheten å følge opp en bestemt sak / bestemte saker, eller å treffe bestemte tiltak.

Tilsynet skal gis tilgang til screeninglokasjoner, til områder der tredjelandsborgere som gjennomgår screening oppholder seg utenfor screeninglokasjonene og til lokasjoner som benyttes for interneringsformål under screening. Screeningmyndigheten må sikre at tilsynet gis tilgang til nødvendige opplysninger innenfor screeningen. Tilsynet kan gis tilgang til taushetsbelagte helse- og

sårbarhetsopplysninger dersom utlendingen samtykker til dette. Forvaltningslovens regler om taushetsplikt vil gjelde for tilsynets virksomhet.

Tilsynet skal være uavhengig. Det utelukker imidlertid ikke at departementet kan instruere skriftlig om omfanget av tilsynsarbeidet, og prioritering av særskilte problemstillinger av generell karakter så lenge dette er i tråd med bestemmelsene i screeningforordningen.

3.4.13.2 *Plassering av tilsynsoppgaven*

Det følger av screeningforordningen artikkel 10 nr. 2 fjerde ledd at tilsynsoppgaven enten helt eller delvis skal utføres av, eller i dialog med, nasjonale ombudsmannsfunksjoner og / eller nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner. Også andre, uavhengige, ikke-statlige organisasjoner og internasjonale organisasjoner kan involveres i tilsynet. Oppgaven kan legges til eksisterende tilsynsfunksjoner dersom det er hensiktsmessig.

Det er ennå ikke tatt stilling til hvor tilsynsoppgaven bør plasseres for å best ivareta forpliktelsen etter forordningen. Det er ønskelig å få med høringsinstansenes innspill til hvor en slik oppgave bør plasseres. Departementet vil gå i dialog med aktuelle kandidater for oppgaven.

Hvorvidt innholdet i og rammene for tilsynsoppgaven bør reguleres nærmere i regelverket må avgjøres når oppgaven er plassert. Regulering vil evt. kunne skje med hjemmel i grenseloven § 25 nr. 12. En sammenliknbar tilsynsoppgave er regulert i forskrift om tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet[11]. Dette regelverket vil eventuelt kunne tjene som et utgangspunkt.

3.4.14 **Øvrige endringer i grenseloven, utlendingsloven og utlendingsforskriften**

Grenseloven, utlendingsloven og utlendingsforskriften benytter i dag begrepet «biometrisk personinformasjon». I Eurodac-forordningen, interoperabilitetsforordningen og personvernforordningen benyttes imidlertid begrepet «biometriske opplysninger». Det er ingen realitetsforskjell mellom begrepene. For å forenkle anvendelsen av regelverket og forhindre tolkningstvil foreslår departementet å erstatte begrepet «biometrisk personinformasjon» der dette benyttes i grenseloven, utlendingsloven og utlendingsforskriften med begrepet «biometriske opplysninger». Forslaget er av rent terminologisk art, og medfører ingen materielle endringer sammenliknet med dagens rettstilstand.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Implementering og anvendelse av screeningforordningen vil ha vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser. Gjennomføring av regelverket vil blant annet kreve utvikling og tilpasning i IT-infrastruktur og økt personell- og transportbehov.

Det er anslått at merbehovet i UDI og POD knyttet til gjennomføringen av screeningsforordningen vil være på om lag 430 mill. kroner for perioden 2025-2027. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025 ble det bevilget til sammen

[11] https://lovdata.no/forskrift/2022-06-13-1005

82 mill. kroner til tiltaket. I tillegg er det planlagt å benytte finansering fra EUs grense- og visumfond (BMVI) til å dekke for deler av bevilgningsbehovet, anslagsvis til sammen 57 mill. kroner i 2025 og 2026. De årlige merkostnadene til screening er anslått til om lag 130 mill. kroner fra 2028. Videre vil det kunne påløpe et merbehov for Datatilsynet som tilsynsmyndighet i saker om håndtering av biometriske opplysninger og andre opplysninger. Utgiftene for Datatilsynet vil utredes nærmere.

Departementet vil komme tilbake med behov for bevilgningsøkninger i forbindelse med det ordinære budsjettarbeidet.

Bufdirs utgifter som nasjonale barnevernsmyndighet vil være marginale og kan dekkes innenfor gjeldende rammer.

5 Forslag til endringer i lov og forskrift

5.1 Grenselov og -forskrift

Grenseloven § 8 første ledd nr. 2, nr. 4 og ny nr. 6 skal lyde*:*

2. Forordning (EU) 2017/2226 om etablering av inn- og utreisesystemet (EES-forordningen) som endret ved

   - *forordning (EU) 2018/1240,*

   - *forordning (EU) 2019/817,*

   - *forordning (EU) 2021/1134,*

   - *forordning (EU) 2021/1152, og*

   - *forordning (EU) 2024/1356.*

4. Forordning (EU) 2019/817 om opprettelse av en ramme for interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer for grenser og visum, som endret ved

   - *forordning (EU) 2021/1134,*

   - *forordning (EU) 2021/1152, og*

   - *forordning (EU) 2024/1356.*

6. *Forordning (EU) 2024/1356 om screening av tredjelandsborgere ved Schengens yttergrenser.*

Grenseloven ny § 15 a skal lyde:

§ 15 a *Plikter for personer som gjennomgår screening*

Personer som omfattes av forordning (EU) 2024/1356 plikter å gi opplysninger som nevnt i forordningen artikkel 9 nr. 2 og 14 nr. 1 bokstav c. Omfattede personer kan pålegges å være tilgjengelige på et bestemt sted i en avgrenset periode.

Grenseloven § 22 skal lyde:

§ 22 *Behandling av opplysninger til gjennomføring av grensekontroll*

Politiet kan behandle personopplysninger, herunder særlige kategorier av personopplysninger, som er nødvendige for gjennomføring av grensekontroll etter loven*, eller for gjennomføring av oppgaver etter forordning (EU) 2024/1356.*

Politiet kan behandle opplysninger om reisende i et register som grunnlag for gjennomføring av inn- og utreisekontroll. Registeret kan kobles til andre registre med opplysninger som er nødvendige for gjennomføring av inn- og utreisekontroll.

Biometriske opplysninger (ansiktsfoto og fingeravtrykk) kan innhentes elektronisk av alle som passerer grensekontroll eller annet kontrollsted for kontroll av reisedokumenter. Opplysningene skal tilintetgjøres så snart som mulig etter at identiteten er verifisert mot gyldig reisedokument, eller når identiteten er fastslått på annen måte, med unntak av tilfeller som nevnt i *fjerde ledd eller* § 22 a annet ledd [bruk til testing og utvikling].

Politiet kan behandle biometriske opplysninger (ansiktsfoto og fingeravtrykk) innhentet etter tredje ledd for gjennomføring av rettsakten i § 8 første ledd nr. 6. Der det ikke allerede er innhentet biometriske opplysninger etter tredje ledd, kan biometriske opplysninger innhentes. Opplysningene skal tilintetgjøres så snart screening er gjennomført eller tidsfristene for screening er utløpt, jf. forordning (EU) 2024/1356 artikkel 18 nr. 1. Opplysningene skal utleveres til utlendingsmyndighetene.

Politimesteren eller den politimesteren gir fullmakt, kan avgjøre at biometriske opplysninger (ansiktsfoto og fingeravtrykk) som er nødvendig for å overholde forordning 2024/1356 artikkel 8 nr. 5 bokstav d eller artikkel 14 nr. 1 bokstav c skal innhentes med tvang. Utlendingen kan kreve spørsmålet om rettmessigheten av tvangsinngrepet brakt inn for retten. Utlendingsloven § 75 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Grenseforskriften § 4-1 skal lyde:

§ 4-1 *Kontroll på ytre Schengen-grense*

Det skal foretas inn- og utreisekontroll av alle personer som passerer ytre Schengen-grense*, og av personer som omfattes av forordning (EU) 2024/1356.*

Grenseforskriften § 4-2 annet ledd skal lyde:

I enkelttilfeller, for et bestemt tidsrom *eller for gjennomføring av oppgaver etter forordning (EU) 2024/1356,* kan det foretas inn- og utreisekontroll andre steder, jf. grenseloven § 15 første ledd.

Grenseforskriften *ny § 4-15* skal lyde:

§ 4-15 Pålegg om å være tilgjengelig for myndighetene etter grenseloven § 15 a

Pålegg etter grenseloven § 15 a besluttes av politimesteren eller den politimesteren gir fullmakt.

Et pålegg etter grenseloven § 15 a skal være tidsbegrenset og bortfaller når screening er gjennomført eller tidsfristene for screening er utløpt, jf. forordning (EU) 2024/1356 artikkel 18 nr. 1. Det kan ikke pålegges frihetsberøvelse.

Grenseforskriften § 5-3 første ledd nr. 13 og *ny nr. 14* skal lyde:

13. *tiltaksbeskrivelse*

14. opplysninger som innhentes for gjennomføring av oppgaver etter forordning (EU) 2024/1356, og som skal registreres etter forordningen artikkel 17 nr. 1 og 2.

Grenseforskriften § 5-3 *nytt tredje ledd* skal lyde:

Opplysninger etter første ledd nr. 14 skal utleveres til utlendingsmyndighetene. Opplysningene skal slettes så snart screeningen er avsluttet, jf. forordning (EU) 2024/1356 artikkel 18 nr. 1, med mindre opplysningene inngår i opplysningskategoriene i første ledd nr. 1 – 12.

5.2 Utlendingslov og -forskrift

Utlendingsloven § 9 a første ledd skal lyde:

Forordning (EU) 2018/1240 om etableringen av fremreisesystemet (ETIAS-forordningen), som endret *ved*

- *forordning EU 2019/817,*
- *forordning (EU) 2021/1134,*
- *forordning (EU) 2021/1152, og*
- *forordning (EU) 2024/1356,*

gjelder som norsk lov.

Overskriften i utlendingsloven kapittel 11 A skal lyde:

Kapittel 11 A. Representant for enslige, mindreårige asylsøkere *og enslige mindreårige som omfattes av forordning (EU) 2024/1356 (screeningforordningen)*

Utlendingsloven § 98 a første ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i dette kapittelet gjelder for personer under 18 år (mindreårige) som søker om beskyttelse *eller omfattes av forordning (EU) 2024/1356,* og som befinner seg i landet uten foreldre eller andre som har foreldreansvar.

Utlendingsloven § 98 d første ledd skal lyde:

Representanten skal ivareta den mindreåriges interesser i asylsaken *og i henhold til forordning (EU) 2024/1356 artikkel 13 nr. 3 og 4*, og ellers utføre de oppgaver som tilkommer en verge i henhold til annen lovgivning.

Utlendingsloven § 98 g første ledd *ny bokstav f* skal lyde:

f. screening for den mindreårige er avsluttet, jf. forordning (EU) 2024/1356 artikkel 18 nr. 1

Utlendingsloven § 106 d første ledd bokstav l og *ny bokstav* m skal lyde:

l. utlendingens søknad om oppholdstillatelse er avslått som åpenbart grunnløs, jf. § 90 a første ledd bokstav *b,*

m. utlendingen ikke har overholdt et pålegg gitt etter grenseloven § 15 a.

I følgende bestemmelser og overskrift erstattes begrepet «biometrisk personinformasjon» med begrepet «biometriske opplysninger»:

- Utlendingsloven § 17 første ledd bokstav n
- Utlendingsloven § 100
- Utlendingsloven § 100 a
- Utlendingsloven § 100 b
- Utlendingsloven § 102 c
- Utlendingsloven § 102 f
- Utlendingsloven § 109
- Utlendingsforskriften § 1-5 A
- Utlendingsforskriften § 12-11
- Utlendingsforskriften § 12-14
- Utlendingsforskriften § 18-1
- Utlendingsforskriften § 18-4a
- Utlendingsforskriften § 19-23
- Utlendingsforskriften § 19-24
- Utlendingsforskriften § 19-26
- Utlendingsforskriften § 19-37
- Overskriften i utlendingsforskriften kapittel 18.